

UCHWAŁA NR LII/356/24
RADY GMINY KIWITY
z dnia 29 lutego 2024 r.

w sprawie zatwierdzenia Koncepcji inteligentnej wsi dla miejscowości Kiwity na lata 2024-2034

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023, poz.40) Rada Gminy Kiwity uchwala, co następuje:

§ 1. Zatwierdza się Koncepcję Inteligentnej Wsi dla miejscowości Kiwity na lata 2024-2034 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Rafał Wojczulanio

Koncepcja inteligentnej wsi dla miejscowości Kiwity na lata 2024 - 2034

Luty 2024

Przewodniczący
Rady Gminy
Rafał Piotr Wojczulanio

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	5
2. Opis procesu opracowania koncepcji, w tym przeprowadzenia konsultacji z lokalną społecznością	6
3. Charakterystyka obszaru	7
3.1 Położenie miejscowości	7
3.2 Historia i dziedzictwo kulturowe miejscowości	11
4. Analiza ludności i zasobów miejscowości	24
4.1 Populacja i jej kluczowe aspekty	24
4.2 Zasoby przyrodnicze	26
4.3 Zasoby kulturowe i społeczne	27
4.4 Zasoby infrastrukturalne	36
4.5 Potencjał ekonomiczny	39
5. Analiza SWOT obszaru objętego koncepcją	42
6. Wizja rozwoju miejscowości Kiwity	44
6.1 Wizja i cel ogólny	44
7. Powiązanie koncepcji ze strategiami wyższego szczebla	45
8. Planowane kierunki rozwoju	48
9. Lista projektów, które będą się składać na realizację tej koncepcji, uwzględniające komponent cyfrowy, środowiskowy lub klimatyczny	49
10. Harmonogram wdrażania Koncepcji Inteligentnej Wsi	55
11. Plan włączenia społeczności w realizację koncepcji, z uwzględnieniem roli sołtysa lub rady sołectkiej w tym procesie	61
12. Zarządzanie i monitorowanie nad realizacją Koncepcji Inteligentnej Wsi	61
12.1. Zarządzanie	61
12.2 Monitoring	62
13. Podsumowanie	62

1. Wstęp

Smart Villages, czyli Inteligentne Wsie to nowy instrument rozwoju obszarów wiejskich. Najbardziej ogólna definicja mówi, iż Smart Villages – Inteligentne Wsie to obszary, na których wykorzystuje się technologie cyfrowe i inne innowacyjne rozwiązania celem dokonania korzystnych zmian przyczyniających się do poprawy życia codziennego mieszkańców, przedsiębiorców i innych osób zaangażowanych w działanie na danym terenie. Rozwiązanie to łączy nowoczesne technologie i narzędzia oraz troskę o środowisko naturalne w służbie poprawy jakości życia mieszkańców i podniesienia standardu usług publicznych. Kluczowym aspektem idei Smart Village jest to, aby podczas tworzenia nowych rozwiązań wykorzystywać lokalne zasoby i atuty miejsca, które posiada dana miejscowość/ obszar. Dlatego tak istotne jest, aby w procesie tworzenia inicjatyw uczestniczyła cała miejscowość tj. przedstawiciele instytucji, organizacji pozarządowych, lokalni liderzy, przedsiębiorcy czy seniorzy. Obszary, w których mogą być podejmowane tzw. inteligentne działania są bardzo szerokie i zróżnicowane, a zależą wyłącznie od potrzeb danego obszaru.

Niniejsza publikacja została opracowana w okresie od listopada 2023 r. do stycznia 2024 r. w wyniku przeprowadzonych warsztatów i konsultacji z mieszkańcami wsi Kiwity, przez Stowarzyszenie Centrum Inicjatyw Lokalnych „Przestrzeń”, w ramach realizacji projektu pt.: „Opracowanie "konceptji inteligentnych wsi" (SMART VILLAGE) dla miejscowości Kiwity, w gminie Kiwity.” którego celem była poprawa jakości życia mieszkańców z terenu wsi Kiwity w wyniku oddolnego i lokalnego opracowania koncepcji rozwoju wsi, mającego na celu wypracowanie efektywnych i niestandardowych rozwiązań lokalnych problemów miejscowości Kiwity dzięki zastosowaniu innowacyjnych rozwiązań technologicznych i społecznych.

Projekt został zrealizowany w partnerstwie z podmiotami publicznymi, społecznymi oraz gospodarczymi w tym w szczególności z Gminą Kiwity, OSP Kiwity oraz Sołectwem Kiwity. Środki finansowe przeznaczone na przygotowanie koncepcji zostały pozyskane dzięki dofinansowaniu ze środków Lokalnej Grupy Działania „Warmiński Zakątek” w ramach projektu grantowego Smart Villages finansowanego ze środków PROW 2014 - 2020.

2. Opis procesu opracowania koncepcji, w tym przeprowadzenia konsultacji z lokalną społecznością

Powyższa koncepcja była przygotowywana w okresie od 12 listopada 2023 r. do 14 stycznia 2024 roku w miejscowości Kiwity w trakcie przeprowadzonego cyklu spotkań konsultacyjnych poprzedzającego opracowanie koncepcji. Od samego początku kluczowym elementem było zaangażowanie mieszkańców Kiwit w wypracowywanie jej założeń i jak największy poziom partycypacyjności procesu.

Wyróżniono najważniejsze grupy interesariuszy, którzy mogą wpływać na przebieg wdrażania koncepcji lub będą osobami, na które tworzona koncepcja będzie miała wpływ. Jako główne grupy interesariuszy wyróżniono:

- sołtysa i radę sołecką
- Ochotniczą Straż Pożarną w Kiwitach;
- Gminną Bibliotekę Publiczną w Kiwitach;
- Koło Gospodyń Wiejskich „Zocha” w Kiwitach;
- Szkołę Podstawową im. Olimpijczyków Polski w Kiwitach;
- podmioty gospodarcze działające na terenie Kiwit;
- Rzymskokatolicka Parafia Św. Apostołów Piotra i Pawła w Kiwitach;
- młodzież;
- seniorzy;
- rodzice z dziećmi;
- władze Gminy, w tym Radni z terenu sołectwa;

Spotkania konsultacyjne przeprowadzono z dbałością o jak najwyższy poziom partycypacyjności i zaangażowania mieszkańców w jego przebieg. W spotkaniach brali udział lokalni liderzy, członkowie organizacji i instytucji oraz mieszkańcy wsi. Byli to m. in. Sołtys oraz członkowie Rady Sołeckiej, Radni Gminni, członkowie Ochotniczej Straży Pożarnej w Kiwitach, członkowie Koła Gospodyń Wiejskich „Zocha” w Kiwitach, przedstawiciel gminnej biblioteki, Proboszcz, przedstawiciele Szkoły Podstawowej w Kiwitach, przedsiębiorcy, aktywni mieszkańcy.

Podczas spotkań wypracowano treść koncepcji inteligentnej wsi w oparciu o potrzeby zgłaszane przez mieszkańców. Wypracowana koncepcja zawiera analizę potrzeb mieszkańców zgłaszanych przez uczestników podczas spotkań konsultacyjnych oraz planowaną listę projektów do realizacji w kolejnych latach.

3. Charakterystyka obszaru

3.1 Położenie miejscowości

Koncepcja inteligentnej wsi dla miejscowości Kiwity obejmuje swym zasięgiem miejscowość Kiwity położoną na terenie Gminy Kiwity, w powiecie lidzbarskim, w województwie warmińsko-mazurskim.

Rys.1 Usytuowanie województwa warmińsko-mazurskiego na tle kraju

Rys.2 Usytuowanie powiatu lidzbarskiego na tle województwa warmińsko-mazurskiego

Gmina Kiwity położona jest w północno-wschodniej części Polski, w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego. Pod względem fizyczno geograficznym obszar gminy Kiwity położony jest na prekambryjskiej platformie wschodnioeuropejskiej w prowincji Niżu Wschodniobałtycko - Białoruskiego w jednostce tektonicznej zwanej syneklizą perybałtycką. Przez obszar gminy przebiega granica dwóch mezoregionów Równiny Sępopolskiej do której zalicza się północny skrawek gminy i Pojezierza Olsztyńskiego, do którego zalicza się pozostały obszar.

Obszar, na którym położona jest gmina Kiwity, ukształtowany został w wyniku zlodowacenia północnopolskiego fazy leszczyńskiej i pomorskiej oraz późniejszych procesów rzeźbotwórczych (erozji, denudacji rzecznej).

Dominującą przestrzennie jednostką geomorfologiczną, kształtującą krajobraz gminy jest wysoczyzna morenowa o urozmaiconej, na ogół falistej do pagórkowatej rzeźbie.

W rejonie Klutajn, Tolnik Wielkich, Bartnik oraz między Krekolami, a Połapinem w krajobrazie dominują wzgórza morenowe oraz kemowe. Od Kierwin w kierunku południowo-wschodnim w postaci podłużnych pagórków tworzących łańcuchowy ciąg w krajobrazie zaznacza się oz, powstały w wyniku akumulacyjnej działalności lodowca.

Powierzchnia terenu obniża się w kierunku północnym. Rzędne powierzchni terenu wynoszą od ok. 80 m n.p.m. w rejonie Samolubia, do 153,6 m n.p.m. w rejonie Bartnik.

Rys. 3 Gmina Kiwity na tle Powiatu Lidzbarskiego
źródło: www.zpp.pl

Gmina Kiwity graniczy z gminami: od zachodu –Lidzbark Warmiński, od północy - Bartoszyce, od wschodu – Bisztynek, od południa – Jeziorany.

Powierzchnia gminy wynosi 14,5tys. ha. Na dzień 31 grudnia 2023r. zamieszkiwało ją 3103 mieszkańców.

Rys. 4 Położenie Gminy Kiwity na tle innych gminy województwa warmińsko-mazurskiego

Gmina Kiwity liczy 18 sołectw skupiających 19 miejscowości.

Sołectwo Kiwity (siedziba gminy), położone jest w środkowo-wschodniej części gminy Kiwity, wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 513 relacji Orneta – Wozławki. Sołectwo Kiwity od północy graniczy z sołectwem Połapin, od południa z sołectwem Bartniki, od zachodu z sołectwami Stoczek i Kobiela, od wschodu z sołectwem Rokitnik.

Rys. 5 Położenie sołectwa Kiwity na tle innych sołectw gminy Kiwity.

Pod względem fizyczno geograficznym obszar gminy Kiwity, w tym sołectwa Kiwity położony jest na prekambryjskiej platformie wschodnioeuropejskiej w prowincji Niżu Wschodniobałtycko - Białoruskiego w jednostce tektonicznej zwanej syneklizą perybałtycką. Przez obszar gminy przebiega granica dwóch mezoregionów Równiny Sępolskiej (podprowincja Pobrzeża Wchodniobałtyckie) do której zalicza się północny skrawek gminy i Pojezierza Olsztyńskiego (Pojezierza Wschodniobałtyckie) do którego zalicza się pozostały obszar.

Dominującą przestrzennie jednostką geomorfologiczną, kształtującą krajobraz gminy jest wysoczyzna morenowa o urozmaiconej, na ogół falistej do pagórkowatej rzeźbie.

3.2 Historia i dziedzictwo kulturowe miejscowości

Miejscowości znajdujące się w granicach dzisiejszej gminy Kiwity zasiedlane były w latach 1308 - 1376 przez czterech następujących po sobie biskupów i jednego wójta krajowego. W latach 1301 – 1326 biskup Eberhard z Nysy kolonizował środkową Warmię, w tym gminy Kiwity. Tereny, na których znajdują się Kiwity, w czasach tworzenia się państwowości polskiej, były zamieszkiwane przez pogańskie plemiona pruskie.

Niejaki Gerhard von der Muel ubiegał się o nadanie przywileju zezwalającego na założenie młyna i karczmy na polu osadniczym Kibiten . Biskup przychylił się do jego prośby i w dniu 7 września 1308 roku Gerhard von der Muel przywilej taki otrzymał. Pole osadnicze Kibiten z biegiem lat stało się Kiwitami. Po uzyskaniu łaski biskupa, Gerhard zobligowany był do płacenia grzywny do dnia św. Marcina (11 listopada). Mógł on też łowić ryby w pobliskim stawie. Potwierdzeniem tego faktu było nadanie aktu lokacyjnego, sporządzonego 21 grudnia 1319 roku przez biskupa Eberharda z Nysy. Akt lokacyjny Kiwit wręczony został synowi Gerharda – Gerkowi de Kiwitten.

Odtąd Gerko uważany będzie za..”¹ lokatora, zasadźcę lub po prostu założyciela Kiwit. „...Kiwity zostały zasiedlone przez Niemców już w roku 1319²”.

Lokowana wieś otrzymała 30 łanów (1 łan -od 17 do 26 ha³) na polu osadniczym będącym na prawie magdeburskim. Prawo to dawało mu przywilej dziedziczenia i tzw. wolność osobistą. Zasadźca otrzymał 6 wolnych łanów, zaś jeden łan wydzielono na ogrody i łąki. Od dwudziestu trzech łanów pan zwierzchni pobierał czynsz. Po dwóch latach wolnych od płacenia, należało uiszczać w trzecim i czwartym roku po 1/8 grzywny, w piątym i szóstym po 1/4 grzywny, zaś od siódmego po 12 grzywny. Dochody z sądownictwa mniejszego przydzielono lokatorowi, z większego – dzielono między biskupa i wójta krajowego. Otrzymał też prawo do połowy ryb w stawie, a dla zabezpieczenia się przed najazdami Litwinów – prawo zbudowania strażnicy, albo

¹ M.Hein, Historia miasta Bartoszyce 1332-1932, Bartoszyce 2001

² jak wyżej

³ W. Kopaliński, Słownik mitów i tradycji kultury, PIW 1991, s.621

inaczej kasztelu, bastionu. Litwini dosyć często wyprawiali się na te tereny. Ostatnia napaść miała miejsce w roku 1311. Na pamiątkę ostatniej napaści Litwinów na Kiwity w roku 1311 „na wschodnim końcu muru kościelnego, nad wejściem, umieszczono kamienny szkielet (tzw. „Tod von Kiwte”⁴).

Po uzyskaniu przez Kiwity aktu lokacyjnego, Gerko de Kiwitten otrzymał folwark sołtysi, sołectwo, który to urząd do XVI wieku był dziedziczny.⁵

Rok 1319 to początek datowania wsi Kiwity jako parafii.⁶ Właśnie w tym czasie przyznano proboszczowi dziesięcinę od pługą płaconą w postaci 1 korca żyta i korca owsa w dzień św. Marcina (11 listopada).

Prawdopodobnie już w roku 1325 istniał w Kiwitach kościół parafialny. Kościół pod wezwaniem św. Piotra i Pawła wpisano do kronik historycznych w roku 1335.

Zapisy z 10 stycznia 1334 roku mówią, że sołtysiem był Gerko, który miał brata Helmucusa. Proboszcz, niestety – nie jest podane nazwisko – wymieniony jest pod datą 20 grudnia 1335 roku, zaś świadkiem tego faktu był sołtys Gerhardus.

W latach 1350 – 1370 powstał kościół na fundamentach z kamieni polnych, o drewnianej konstrukcji i wystroju wewnętrznym w stylu pruskiego rokoka. Kościół posiadał długi korytarz, małą zakrystię i kaplicę.⁷ Miał także ładnie uformowaną wieżę. Patrząc na najstarszy kościół w okolicy znajdujący się w miejscowości Kłębowo, możemy sobie wyobrazić, że kościół w Kiwitach był podobnie skonstruowany.

28 lutego 1361 roku następcą biskupa Hermana z Pragi – biskup Jan Stryprock, poświadczył nadanie 10 łanów lasu dla wsi Kiwity. Ówczesny wójt krajowy – Bruno Luter – podał to oświadczenie na ręce sołtysa Gerka. Za las należało płacić czynsz w wysokości ½ grzywny od łanu. Połowę dochodów z nowo powstałej karczmy otrzymywał sołtys. Po raz pierwszy nazwisko proboszcza parafii kiwickiej jest wymienione w dokumentach z 18 listopada 1382 roku. Proboszcz nazywał się Herbardaus (Herburt). Źródła historyczne z 2 maja 1402 roku mówią, że biskup Henryk Heilsberg potwierdził fakt nabycia przez sołtysa Kiwit Tiedke Sassena i niejakiego Hannusa Distolwena we wsi młynna oraz to, że zostali oni obciążeni czynszem za prowadzenie karczmy leżącej niedaleko plebani przy drodze w kierunku Lidzbarka. Wynika z tego, że w tym czasie

⁴ Ermlandbuch 1989, s. 151

⁵ A.Szorc, Dominium Warmińskie 1243-1772, Olsztyn 1990

⁶ M.Pollakówna, Osadnictwo Warmii w okresie krzyżackim, Poznań 1953 s.143

⁷ G.Hermanowski, Ostpreussen Lexikon

rozbudowana już była część przy kościele- plebania i karczma.⁸

Młyn najprawdopodobniej istniał w miejscu, w którym obecnie stoi stary młyn zbudowany przed wojną przez Ernsta Grunwalda. Warunki do prowadzenia młyna były doskonałe. Jak wynika z pracy Gabrielle Kraemer, do wieku XVIII Kiwity miały swoją rzekę, która łączyła się z jeziorem Dost w Bartnikach i jeziorem Cloytus w Kierwinach.⁹ Rzeka przepływająca przez Kiwity, nazywana przez mieszkańców Pisą, została zmeliorowana w latach siedemdziesiątych XX wieku i od tamtej pory stanowi Kanał Kiwicki.

Dotychczasowy właściciel karczmy, Henryk Beyer, posiadał ją na wcześniejszych prawach, ale musiał płacić 1 grzywnę czynszu na św. Marcina. Był jednak zwolniony z szarwarku. Po układzie w Krewie, w roku 1385, najazdy Litwinów skończyły się, rozpoczęły się natomiast „wypadki” wojsk krzyżackich na wieś Kiwity i jej okolice.¹⁰

W jednym z czasopism niemieckich można przeczytać wypowiedź dawnych mieszkańców wsi: „Trzech kiwickich proboszczów zapisało się złotymi głoskami w historii wsi: Herbartus, pierwszy proboszcz wymieniony pod datą 18.11.1382r. – Johannes Wilde, którego kamień nagrobny znajduje się za ołtarzem w kościele, sprawujący swoje stanowisko po 1481 r., aż do momentu, kiedy został pierwszym sufraganiem Warmii, i – Johannes Wronka pełniący swoją funkcję od 1938r. do 1946r. ostatni niemiecki proboszcz w Kiwitach. Niech odpoczywają w pokoju”.¹¹

Wojna trzynastoletnia (1454 – 1466), a następnie wojna pruska (1519 – 1521), przyniosły całej Warmii, w tym K i w i t o m i miejscowościom leżącym w pobliżu, ogromne spustoszenie. Ziemie po bitwach leżały odłogiem, nastąpił duży ubytek ludności pruskiej. Wojska krzyżackie dowodzone były przez wielkiego mistrza księcia Albrechta Hohenzollerna, któremu na pomoc przybyły wojska z Brandenburgii. Przemarsze wojsk plądrowały i demolowały Warmię¹²

W tym czasie proboszczem Kiwit był Jan Wilde, pierwszy biskup sufragan warmiński. Aby zapobiec zniszczeniu wsi Rokitnik, udał się do wielkiego mistrza z prośbą o ocalenie tej miejscowości. Mistrz przychylił się do prośby proboszcza i mimo

⁸ tamże, s.342

⁹ G.Kraemer, Das Dorf unserer Ahnen, Bergheim, 1999

¹⁰ S.Achremczyk, Historia Warmii i Mazur od pradziejów do 1945, Olsztyn 1992

¹¹ Ermlandbuch 1986

¹² Dzieje Warmii i Mazur w zarysie, t.II-OBN w Olsztynie, Warszawa 1983

zniszczenia wielu miejscowości, wieś ta ocalała..¹³

Dwór sufragana w Kiwitach, został spalony, a wraz z nimi wszystkie listy i historyczne dokumenty dotyczące parafii. Jan Wilde, najznakomitsza postać Kiwit, zmarł 17.12.1532 roku w wieku 94 lat. „Za wielkim ołtarzem znajduje się płyta nagrobna biskupa sufragana Jana Wilde (1532) ...”¹⁴

„W czasie wojny trzynastoletniej (1454-1466), a następnie w ostatniej wojnie (Reiterkrieg) z Krzyżakami (1519-1521) Warmia uległa olbrzymim spustoszeniom... Wojny te spowodowały duży ubytek ludności pruskiej, która jeszcze około 1400 roku stanowiła na południowej Warmii 75 % ogółu ludności...”¹⁵

Po roku 1525 nastąpił dość długi okres spokoju, co miało duże znaczenie dla gospodarczego rozwoju ziemi warmińskiej. Biskup F. Luzjański, a po jego śmierci, w roku 1523, Maurycy Ferber, popierali odbudowywanie miast i zagospodarowywanie wsi.

Na podstawie zgromadzonych źródeł historycznych można stwierdzić, że w okolicach Kiwit były już cztery młyny (Kiwity, Żegoty, Konity, Samolubie). Prawie w każdej wsi były karczmy. Większość z nich zobowiązana była do wystawienia służby wojskowej. Klutajny, Kiwity, Stoczek, Kobiela i Konity miały prawo do łowienia ryb w pobliskich stawach, zaś tylko Krekole - do polowania na wszelką zwierzynę.

Kiedy generalnym administratorem kapituły został Mikołaj Kopernik., Warmia była suwerenna, miała swoje prawa, warmińskie wojsko, a także herb z barankiem i herb kapitulny ze złamanym krzyżem. Naczelnikami zamków byli burgrabiowie z uprawnieniami sądowymi i administracyjnymi ¹⁶.

W Kiwitach proboszczem była jeszcze jedna znakomita postać, która zapisała się złotymi głoškami w historii Warmii, a mianowicie Jan Leo (1572 – 1635), dziejopisarz i autor dzieła pt. Historia Prussiae (pierwsze wydanie w Braniewie dopiero w roku 1725), w którym opisał dzieje Prus od czasów najdawniejszych do 1626r..¹⁷

Po latach rozkwitu wsi i miast następuje jeden z najgorszych okresów w historii Warmii. Najpierw nawiedziły ją, dżuma, klęski żywiołowe, a wkrótce najazd szwedzki.¹⁸

W 1602 roku zaraza największe żniwo zebrała w okolicach Lidzbarka Warmińskiego. Brak jest źródeł mówiących o wystąpieniu epidemii w Kiwitach. Można

¹³ G.Kraemer, Das Dorf unserer Ahnen (Thegsten), Bergheim, 1999

¹⁴ M.Orłowicz, Ilustrowany przewodnik po Mazurach Pruskich i Warmii, Olsztyn 1991

¹⁵ F.Lieder, Warmia moich młodych lat, Olsztyn 1986

¹⁶ A.Kopiczko, Duchowieństwo katolickie Diecezji Warmińskiej w latach 1525-1821, Olsztyn 2000

¹⁷ Warmia i Mazury, praca pod red.S.Achremczyka i innych, Olsztyn 1985, s.303

¹⁸ J.Obłąk, Historia Diecezji Warmińskiej, Olsztyn 1959

jedynie przypuszczać, że wystąpiła w pobliżu Czarnego Kierza. Nieliczne źródła mówią, że po wygaśnięciu zarazy mieszkańcy tej miejscowości postawili kapliczkę pod wezwaniem św. Jakuba Apostoła Starszego. Za „panowania” biskupa Ignacego Krasickiego wybudowano ją na nowo, a biskup przyczynił się „do jej przyozdobienia”.¹⁹ W latach 1617 – 1648 proboszczem w Kiwitach był Kasper Stoessel.

Przygotowywano się do wojny ze Szwedami (1626-1635 i 1655-1660). Gromadzono broń, szkolono ludzi, zaciągano żołnierzy. O tym, że w Kiwitach i w pobliżu położonych miejscowościach także panowały wojska szwedzkie świadczą kamienne kule wbite w ścianę frontową kościoła, a także piękna legenda o figurce Matki Bożej z kościoła, którą dołączono do pracy.²⁰

W latach 1656 i 1688 zanotowano wsie chłopskie: Kierwiny, Tolniki Wielkie, Kobiela, Napraty, Bartniki, Stoczek, Kiersnowo, Samolubie, Czarny Kierz, Połapin, Krekole i Żegoty. Wsie wolnych chełmińskich to: Klejdyty, Kłajty, Rokitnik, Konity, Rejsy. Dobra szlacheckie: Klutajny, Mirosław, Maków, Gościechowo, Parkity.

W Kiwitach w roku 1656 mieszkali 2 sołtysi i 14 chłopów. Były dwie karczmy, wieś liczyła 45 łanów. W 1688 roku było tu także 2 sołtysów, 12 chłopów, 1 zagrodnik. We wsi były 1 łan czynszowy, 4 kościelne, 1 1/2 gracialnego, 7 sołeckich i 31 1/2 czynszowych. 2 stycznia 1682 roku biskup Radziejowski wystawił przywilej dla drugiej karczmy. Biskup Michał Radziejowski 8 marca 1685 roku odnowił przywilej lokacyjny Kiwit. Prawne istnienie młyna potwierdził biskup Michał Tungen przywilejem z 26 listopada 1474 roku, a w roku 1700 – biskup Andrzej Chryzostom Załuski.

W roku 1681 proboszczem w Kiwitach był Michał Dombrowski, który potem objął stanowisko osobistego prałata biskupa Radziejowskiego. Był właścicielem Klutajn, które należały do rodziny Dombrowskich. W roku 1706 w swoim majątku zmarł.²¹

W latach 1700 – 1721 rozegrała się wojna północna. To ogromne zniszczenia spowodowane najpierw przez Szwedów, a następnie przez wojska saskie i rosyjskie. Wiosną roku 1704 wojska szwedzkie plądrowały Połapin, Rokitnik i Bisztynek.²²

Dżuma w latach 1709-1710 zabrała na Warmii 12.000 ludzi.²³ W całych Prusach zmarło ponad 200 tysięcy ludzi.²⁴

¹⁹ Tamże.

²⁰ O.Berg, Heimatbrief für den Kreis Heilsberg nr 10, 2001

²¹ Kronika Żegot

²² O. Berg, Heimatbrief für den Kreis Heilsberg nr 10| 2001

²³ M.Orłowicz, Ilustrowany przewodnik po Mazurach Pruskich i Warmii, Olsztyn 1991, s. 32

²⁴ Warmiacy i Mazurzy, praca zbior. pod red.B.Kuźniewski, Olsztynek 2002 s.24

„Wojny szwedzkie i epidemia dżumy okrutnie okaleczyły ziemię warmińską. Kolejny raz ludzie dźwignęli się z ruin miasta i wioski. Duże inwestycje budowlane przyczyniły się do ożywienia gospodarki. Na Warmii wznoszono dwory szlacheckie, plebanie, kościoły, nowe ratusze i kamienice mieszczańskie. Rozwijały się też rzemiosło i handel. Niezłe dochody przynosiły hodowla zwierząt i uprawa lnu, a jeszcze większe warzenie piwa w browarach wielu miast.”²⁵

Podczas „wojny siedmioletniej w latach 1756 – 1763. Warmia poniosła duże straty materialne, co spowodowało poważny kryzys ekonomiczny.

WARMIA W RĘKACH PRUSKICH

Wielkim ciosem dla Warmii był I rozbiór Polski i jej zagarnięcie przez Prusy. „Prusy Królewskie, z wyjątkiem Gdańska i Torunia, dostały się w ręce Hohenzollerów. Rozciągnęli więc oni swe panowanie także i nad Warmią.”²⁶ Dobra biskupie i kapitulne zostały przejęte przez państwo pruskie. Protestanty władcy pruscy nastawieni byli wrogo do polskości i katolicyzmu. Odtąd biskup i kapituła mieli się utrzymać z dotacji państwowych. Kolegiata i klasztory zostały skasowane, a ich majątki skonfiskowane. Celem polityki pruskiej było zniszczenie wpływów i znaczenia kościołów przez odebranie im większych własności i zniesienie instytucji kościelnych.²⁷ „Nastąpiła więc sekularyzacja, zeświecczenie Warmii. Prusy do zaboru przygotowywały się od dawna

13 IX 1772 rok w asyście wojskowej zerwano gromadząc materiał kartograficzny oraz prowadząc wywiad polityczny i gospodarczy. kapitulne i biskupie godła wieszając dwugłowego orła pruskiego.

Warmia przez 223 lata znajdowała się w granicach państwa krzyżackiego, przez 306 władła nią Rzeczypospolita, a przez 153 lata będzie w państwie pruskim.

Na Warmię przybyli inżynierowie, wojskowi, geometrzy i tłumacze. Specjalne komisje zjechały do każdego komornictwa. Jeździły od miasteczka do miasteczka, od wsi do wsi. Dokonywano spisu zwanego katastrum fryderycjańskim. W roku 1772 było na Warmii 96546 mieszkańców, w tym – 71935 na wsi, a 24612 w miastach. Było 12 miast i 520 wsi. Domów mieszkalnych było 17749. Były również: 112 majątki szlacheckie, 115 jezior, 165 kawałków leśnych, 78 młynów. Prace zakończono w 1773 roku.

²⁵ Tamże, s.26

²⁶ A.Wakar, Olsztyn, Olsztyn 1997, s.91

²⁷ S.Achremczyk, Warmia, Olsztyn 2000

Gmina Kiwity także znalazła się pod rządami pruskimi.

W latach 1751 – 1755, elbląski geograf i miedziorytnik, Jan Fryderyk Endersch (wspólnie z proboszczem z Lubomina, ks. Józefem Tuławskim, który był także matematykiem), sporządził mapę Warmii. Na mapie wyraźnie zaznaczona jest granica Warmii z Prusami, wsie kościelne, dobra, młyny i klasztory. Naniesiono 821 miejscowości, z których 576 z granic Warmii.²⁸

Od roku 1795 zamek w Lidzbarku Warmińskim przestał być siedzibą biskupów warmińskich. Przez jakiś czas była nią Oliwa, a potem, od roku 1945 roku – Frombork.

W roku 1795 biskupem warmińskim został Niemiec książę Karol Hohenzollern.

KIWITY W LATACH 1817- 1914

Spis mieszkańców w roku 1817 wykazał, że Warmię zamieszkiwało 99573 osoby. Jak się ta sytuacja przedstawiała od roku 1817 – do roku 1938 w Kiwitach przedstawia poniższa tabela ²⁹ :

Rok	Liczba mieszkańców	Ilość domów
1817	278	43
1846	297	40
1858	342	47
1905	439	67
1925	505	72
1938	434	b/d

Tabl. 1 Ludność Kiwit w latach 1817 - 1938

Okres od 1820 roku do 1905 to okres intensywnego rozwoju gospodarczego i zaludnienia w Kiwitach:

1. w pierwszej połowie XIX wieku w Kiwitach pobudowano plebanię i ogrodzenie cmentarza przykościelnego z 2 bramami i 3 kapliczkami z XVIII-XIX wieku,

²⁸ Tamże.

²⁹ G.Kraemer, Das Dorf unserer Ahnen, Bergheim, 1999.

2. 1861r. -władze pruskie wydały zarządzenie o zmeliorowaniu gruntów, powstają przedsiębiorstwa melioracyjne,
3. 1865r. - początek komunikacji kolejowej Lidzbark – Królewiec
4. 10 maja 1873r. - agencja pocztowa w Kiwitach
5. 1874r. - powstaje urząd stanu cywilnego,
6. 1882r. - powstają pierwsze spółki zrzeszające właścicieli hodowli bydła zarodowego,
7. 1885r. - w Kiwitach założono telegraf,
8. 1886r. - zakaz krycia dachów słomą,
9. 1900r. - pierwsza pompa mechaniczna do gaszenia pożarów obsługująca Krekole, Kiwity i Rozóg,
10. około 1901r. powstaje cmentarz parafialny w Kiwitach, 1905- w Kreolach, 1910r. - w Żegotach,
11. w latach 1900-1905 trwały intensywne remonty starych i budowanie nowych szkół we wsiach (Kobiela, Połapin, Tolniki Wielkie, Czarny Kierz, Napraty, Krekole, Żegoty, Kiwity),
12. 1905r. - otwarcie linii kolejowej na trasie Słobity, Ornetą, Lidzbark Warm., Sarnowo, Stoczek, Rokitnik- Kętrzyn i oddanie do użytku dworców osobowych w Stoczku, Rokitniku,
13. 1905r. - po otwarciu Lidzbarskiej Spółdzielni Mleczarskiej, w Kiwitach powstaje mleczarnia.

W roku 1861 władze pruskie wydały zarządzenie o zmeliorowaniu gruntów. Mapy terenów leżących dookoła Kiwit, z lat 1755, 1796 i 1802 pokazują liczne stawy i jeziora oraz podmokłe tereny. Jak wynika z opracowania Gabrieli Kraemer pt. „Thegsten” – największymi jeziorami było jezioro Dost w Bartnikach, a także Cloytus w Kierwinach. Wskazuje ona także na istnienie jeziora w Kiwitach, które łączyło się z jeziorem Dost przez rzekę Pisę.

10 maja 1873 r. w Kiwitach powstaje agencja pocztowa. Telegraf.

W roku 1886 wyszło zarządzenie zakazujące krycia dachów domów słomą. Od tej pory dachy pokrywano gontem lub dachówką. Było to spowodowane troską o bezpieczeństwo mieszkańców, ponieważ w tym czasie było dużo pożarów, które trawiły nieraz całe gospodarstwa.

Po okresie ponad 100 letniego spokoju wybuchła I wojna światowa. W sierpniu 1914 r. wojna dotknęła Warmię. Na wiadomość o jej wybuchu w Prusach Wschodnich, zarządzono mobilizację. Siedem dni potem nastąpił atak rosyjskiej armii. I wojna światowa przyniosła kryzys żywnościowy i mieszkaniowy.

28 czerwca 1918 r. traktat wersalski ogłosił plebiscyt na Warmii. Został on przeprowadzony 11 lipca 1920 r. W wyniku głosowania Warmia została w granicach państwa niemieckiego.

OKRES MIĘDZYWOJENNY

Lata 1919 – 1933 to okres Republiki Weimarskiej.

Rok 1924 to czas elektryfikacji miejscowości w gminie Kiwity. Jest to także czas rozwoju gospodarczego Kiwit.

W Kiwitach był kościół i szkoła, poczta i telegraf, restauracje, stolarnia, kasa oszczędnościowa, mleczarnia słynąca z produkcji znakomitych serów tyłżyckich, masarnia, sklepy spożywcze i tekstylne, rymarz, kuźnia, krawiec damski i męski, szewc, stelmach. Dwie siostry zakonne, Szarytki, służyły pomocą, zaś położna, Luzia Kraemer, pomagała rodzącym kobietom.

31 stycznia 1933r. Adolf Hitler został kanclerzem Niemiec. W kwietniu 1934 r. naczelnym nad prezydentem Prus Wschodnich został gauleitner NSDAP, Erich Koch.

Rozpoczął się jednak duży ruch budowlany, koszary i domy rosły wzwyż, poszerzano ulice. Liczba ludności szybko wzrosła. Dla wszystkich była praca i zarobek.

W Prusach Wschodnich powstawały tanie kuchnie, żyło się dostatniej. Zaczęto budować autostradę Elbląg – Królewiec, która dała pracę rzeszom ludzi. Miała ona służyć również celom militarnym.

W Kiwitach w roku 1938 zakończono budowę nowej szkoły a także budynku przeznaczonego na siedzibę dla żandarmerii.

Wykaz obiektów zabytkowych na terenie sołectwa Kiwity przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Nazwa obiektu	Funkcja jaką pełni	Szacowane lata powstania	Numer rejestru
1	Kościół pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła z cmentarzem przykościelnym	Kościół z cmentarzem przykościelnym	1350-1370r. 1862r. II poł. XV w. XVIII-XIX w.	A-1144
2	Budynek nr 38	plebania	Koniec XVIII wieku	A-1135
3	Ogrodzenie cmentarza przy kościele pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła wraz z bramami, 3 kapliczkami i kaplicą pogrzebową	Ogrodzenie przy kościele		A-4729
4	Cmentarz parafialny	Cmentarz parafialny		WEZ
5	Budynki nr 1,5, 16, 21, 26, 27, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 47, 48, 50, 51, 58, 62, 63	Budynki mieszkalne	Początek XX wieku	WEZ- układ ruralistyczny zwartej zabudowy wsi
6	Kapliczka przy budynku Kiwity 30	kapliczka	Początek XX wieku	GEZ
7	Budynek nr 24	Budynek mieszkalny	Początek XX wieku	GEZ
8	Budynek nr 33	Budynek mieszkalny	Początek XX wieku	GEZ
9	Budynek nr 35	Budynek mieszkalny	Koniec XIX wieku	GEZ

Tab. 2 Wykaz obiektów zabytkowych na terenie sołectwa Kiwity

Kościół parafialny w Kiwitach istniał już prawdopodobnie w 1325 r. Był on najprawdopodobniej drewniany. Pierwszy proboszcz Hubert, występuje 18 listopada 1382 r. jako świadek. Istniejąca obecnie, okazała, orientowana świątynia halowa, została zbudowana w stylu gotyckim w latach 1350-1370 na cokole z polnych kamieni. Jako ceglana budowla bez wydzielonego prezbiterium wznosi się ona na najwyższym miejscu na wsi- pośrodku otoczonego wysokim murem cmentarza. Ten piękny, gotycki kościół dzięki swej bogatej dekoracji blendowej, jak też wskutek dobrego zachowania

w pierwotnym stanie, posiada od zachodu wieżę dzwonnicy, od północy zakrystię i neogotycką kruchtę. Budowę wieży rozpoczęto w końcu XIV wieku, jednak dopiero w XV wieku została wykończona. Wieża, która według znawców architektury sakralnej, należy do najładniejszych na Warmii, posiada w każdej z sześciu kondygnacji, odmienną artykulację, złożoną z blend ostrołukowych lub zamkniętych dwułuczem, a także rząd przenikających się blend o półkolistym zamknięciu. W zwieńczeniu wieży od wschodu i zachodu, znajdują się szczyty schodkowe, wzbogacone poziomymi fryzami opaskowymi. Na szczycie zachodnim wieży, znajduje się chorągiewka z datą 1687r. W jednej z blend wieży od strony zachodniej, wmurowana jest okrągła kula, być może pamiątka po wojnach szwedzkich. Do ściany północnej przylegają zakrystia i nowsza kruchta. Ściany zakrystii ożywione są blendami o łuku półkolistym, a od północy wieńczy ją szczyłek schodowy z trzema blendami i sterczynami. Sąsiadująca z nią kruchta, naśladuje ten układ w duchu neogotyckim. Ściana południowa jak i pozostałe ściany świątyni, bogate są w dekoracje blendowe. Od strony południowej znajduje się wejście do podziemi kościoła, kiedyś nakryte przybudówką, rozebraną w XIX 74 w. Krypta kryła prochy zmarłych, zasłużonych dla parafii w dawnych wiekach. Ze względu na wielkie zniszczenie trumien, szczątki zebrano i przeniesiono w 1993 r., do wspólnej mogiły na cmentarz grzebalny w Kiwitach. Naroża budowli opięte są szkarpami zwieńczonymi blendowymi sterczynami. Elewacje dzielone są na przemian, ostrołukowymi oknami i parami blend. Biały pas tynku, ciągnie się pod okapem dookoła całego korpusu budowli i obejmuje również zakrystię. Wnętrze świątyni nakrywa nowy strop z desek, pokryty polichromią wykonaną przez malarzy warmińskich Bornowskich w 1874r. - prawdopodobnie krewnych proboszcza z Kiwit Justo Bornowskiego zmarłego w Kiwitach 1902 r. W kruchcie i zakrystii znajdują się sklepienia krzyżowe, na tym ostatnim widnieje data 1722 r. Ołtarz główny w lekkim pruskim rokoko, wykonany przed 1726 r., bogato zdobiony dekoracją akantową z rzeźbami świętych Piotra i Pawła, zakupionych od miasta Młymary. W wyższych kondygnacjach ołtarza, figury świętych Sebastiana, Wojciecha, Kazimierza i Józefa, dwa aniołki oraz w zwieńczeniu św. Jerzy na koniu. W polu środkowym cenna rzeźba Matki Bożej z Dzieciątkiem, późnogotycka z 1500 r. Ołtarze boczne, późnobarokowe, lewy z 1718 r. z obrazem M. B. Różańcowej XIX w. (Okrągły) i nowym namalowanym przez Bronisława Owczarka z Kalisza Jezusa Miłosiernego (1987). Prawy ołtarz wykonany w 1701 r. w kondygnacji górnej ołtarza okrągły obraz św. Mikołaja z XVIII w., poniżej kopia obrazu M. B. Stoczkowskiej, wykonana przez Rossitę Bartoszewską z Warszawy w 1984 r.-fundowany przez

proboszcza ks. Artura J. Szymanka - w miejsce zaginionego w latach powojennych obrazu św. Rodziny. Na ścianie południowej obraz św. Sebastiana - drugorzędnego patrona parafii z XVIII w. Natomiast na ścianie północnej wiszą obrazy Wniebowzięcia NMP (XIX w.) i "Mater Dolorosa" (XIX w.) - konsekrowane w latach 1991-1993 r. Ambona późnobarokowa wykonana między 1726 a 1733 rokiem o ładnie ukształtowanej czaszy ujętej wolutami, między którymi stoją figurki czterech Ewangelistów. Malowidło w Zapiecku przedstawia Chrystusa Dobrego Pasterza, rzeźba na baldachimie św. Pawła. Chór muzyczny późnobarokowy z około połowy XVIII w. z malowanymi na parapecie scenami z życia św. Walentego. Organy z XVIII w., powiększone w 1933 r. z prospektem, w którym wykorzystano elementy dekoracyjne rokokowe. Dwa konfesjonały rokokowe, wykonano w 1760 r. przez Bernarda Schmidta z Reszla. Kościół otacza mur kamienny, być może średniowieczny, w którym od wschodu i północy neogotyckie bramki oraz od północy kapliczka o formie kulistej z segmentowym przyczółkiem i wnęką, w której rzeźba NMP Niepokalanej Poczętej rokokowa z 2 połowy XVIII w. Na całej Warmii znane było powiedzenie, kiedy chciano określić człowieka bardzo szczupłego "wyglądasz, jak śmierć z Kiwit". To określenie odnosi się do mierzącego 65 cm kościotrupa, który z kosą w prawicy, na pamiątkę pustoszącego napadu Litwinów z 1311 r., spogląda na wieś z niszy nad wschodnim portalem centralnym przy kościele. Rzeźba ta zniszczona w latach po II Wojnie Światowej, została wykonana z drewna na podstawie starych fotografii, przez Andrzeja Kwederackiego z Lidzbarka Warm. w 1991 roku i umieszczona na swoim miejscu.

Fot.1 Wieża Kościoła pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Kiwitach

Fot. 2 Wnętrze Kościoła pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Kiwitach

4. Analiza ludności i zasobów miejscowości

4.1 Populacja i jej kluczowe aspekty

Liczba mieszkańców miejscowości Kiwity na dzień 31.12.2024 r. wynosiła: 373 osób, co stanowi 12,28 % ogólnej liczby mieszkańców Gminy Kiwity.

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane dotyczące liczby mieszkańców Kiwit według stanu na 31.12.2023 r.:

Lp.	Sołectwo	Ogólna liczba mieszkańców	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn
1	Kiwity	373	198	175

Tab. 3 Liczba mieszkańców Kiwit według stanu na 31.12.2023 r.

Źródło: Urząd gminy Kiwity

Struktura wiekowa mieszkańców sołectwa Kiwity przedstawia się następująco:

Lp.	Sołectwo	Ogólna liczba mieszkańców	Wiek < 19 lat		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
			K	M	K	M	K	M
1	Kiwity	373	39	35	96	111	63	29

Tab. 4 Struktura wiekowa mieszkańców sołectwa Kiwity

Liczbę mieszkańców poszczególnych miejscowości na terenie gminy Kiwity przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba ludności na dzień 31.12.2023 r.
1	Bartniki	99
2	Czarny Kierz	121
3	Kiersnowo	78
4	Kierwiny	237
5	Kiwity	373
6	Klejdyty	147
7	Klutajny	235
8	Kobiela	169
9	Konity	56
10	Krekole	246
11	Maków	70
12	Napraty	130
13	Napratki	0
14	Połapin	39
15	Rokitnik	112
16	Samolubie	287
17	Stoczek	156
18	Tolniki Wielkie	167
19	Żegoty	381
	Razem	3103

Tab. 5 Liczbę mieszkańców poszczególnych miejscowości
na terenie gminy Kiwity
Źródło: Urząd Gminy Kiwity

Z poniższej tabeli wynika, że na 19 miejscowości na terenie Gminy Kiwity wieś Kiwity stanowi drugą co do wielkości miejscowość o największej liczbie mieszkańców.

Stan ludności miejscowości Kiwity w ciągu ostatnich pięciu lat przedstawia poniższa tabela:

ROK	LICZBA OSÓB
2019	405
2020	401
2021	389
2022	374
2023	373

Tab. 6 Stan ludności miejscowości Kiwity

Źródło: Urząd Gminy Kiwity

Stan ludności w miejscowości Kiwity na przestrzeni ostatnich pięciu ulega niewielkiemu spadkowi. Spadek liczby ludności spowodowany jest w głównej mierze migracjami oraz malejącym przyrostem naturalnym.

4.2 Zasoby przyrodnicze

Całe województwo warmińsko-mazurskie, w tym również teren gminy Kiwity znajduje się w obrębie funkcjonowania obszaru Zielone Płuca Polski. Obszar ten wyróżnia się w skali kraju wysokim standardem środowiska przyrodniczego i ukierunkowany jest na rozwój proekologiczny oraz utrzymanie zrównoważonego rozwoju.

Obszar gminy Kiwity charakteryzuje się mało dynamiczną rzeźbą terenu, urozmaiconą w rejonie Klutajn, Tolnik Wielkich, Bartnik oraz między Krekolami a Połapinem, w tym na terenie sołectwa Kiwity wzgórzami morenowymi i kemowymi o wysokościach względnych dochodzących do 40 m. Dominującym typem gleb są gleby brunatne właściwe i wylugowane. Występują one niemalże na obszarze całej gminy predysponując gminę Kiwity do rozwoju intensywnej gospodarki rolnej. Gleby słabo urodzajne występują na niewielkich powierzchniach w środkowej części gminy.

Gmina Kiwity charakteryzuje się niską lesistością - powierzchnia lasów w gminie wynosi 2.071,3 ha oraz rozdrobnieniem kompleksów leśnych (o powierzchniach nie

przekraczających kilkuset hektarów). Według rejonizacji przyrodniczo – leśnej lasy na terenie gminy Kiwity należą do Krainy II Mazursko – Podlaskiej, Dzielnicy 1 Pojezierza Mazurskiego. Administrowane są w całości przez nadleśnictwo Bartoszyce. Lasy nie tworzą zwartych powierzchni, rozproszone są w małych kompleksach nie przekraczających kilkuset hektarów. Tereny leśne cechuje bardzo wysoka żyzność siedlisk. Gatunkami budującymi drzewostan są głównie gatunki drzew iglastych (sosna i świerk), duży udział ma również brzoza oraz dąb. Ponadto występuje również olsza, modrzew, jodła, buk, klon, jesion, wiąz, lipa.

Cały obszar gminy Kiwity znajduje się w zlewisku Zalewu Wiślanego w dorzeczu rzeki Łyny. Część zachodnia i południowo-zachodnia (rejon Kierwin, Klutajn, Tolnik Wielkich i Żegot) leży w dorzeczu Symsarny. Udział wód powierzchniowych w ogólnej powierzchni gminy w wysokości 0,06% umiejscawia gminę Kiwity w grupie gmin o najniższym udziale wód powierzchniowych. Większa część gminy leży w zlewni jezior - Jeziora Blanki i Jeziora Symsar.

4.3 Zasoby kulturowe i społeczne

We wsi Kiwity, będąca siedzibą gminy znajdują się główne ośrodki kulturalno-oświatowe funkcjonujące na terenie gminy Kiwity:

Gminna Biblioteka Publiczna w Kiwitach

Gminna Biblioteka Publiczna w Kiwitach została utworzona w 1949 roku. Działaniem obejmuje obszar Gminy Kiwity. Jest samorządową instytucją kultury.

Strukturę Gminnej Biblioteki Publicznej stanowi Biblioteka Główna (wypożyczalnia, czytelnia) oraz Punkt biblioteczny w Żegotach.

Biblioteka główna mieści się w tym samym budynku co świetlica wiejska.

Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych społeczeństwa oraz upowszechnianiu wiedzy i rozwijaniu kultury. Do podstawowych zadań biblioteki jako instytucji kultury zgodnie z ustawą o bibliotekach należy: gromadzenie, opracowanie, przechowywanie oraz ochrona materiałów bibliotecznych, a także obsługa jej użytkowników poprzez udostępnianie zbiorów i prowadzenie działalności informacyjnej

i kulturalnej. Biblioteka zapewnia dostęp do nowoczesnego warsztatu informacyjnego w tym:

- do komputerowego katalogu bibliotecznego MAK+,
- bezpłatnego dostępu do Internetu,
- dostęp do platform oferujących książki elektroniczne: Legimi i Empik Go.

Biblioteka gromadzi księgozbiór dla wszystkich grup czytelniczych ze wszystkich dziedzin wiedzy oraz audiobooki. Księgozbiór liczy 11664 woluminów – stan na 31.12.2023 roku. Użytkownikami Biblioteki są mieszkańcy Gminy Kiwity oraz okolicznych gmin. W roku 2023 zarejestrowano 393 użytkowników. W ciągu roku bibliotekę odwiedziło 5894 użytkowników. Udostępniamy zbiory nie tylko w siedzibie biblioteki, ale i w terenie, a także za pomocą usługi „Książka na telefon” dla osób chorych i niepełnosprawnych.

Biblioteka udostępnia zbiory dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych, umożliwia dostęp do Internetu. Na przestrzeni ostatnich lat oferta kulturalna Biblioteki została wzbogacona o wiele nowych działań, w tym działania związane z promocją czytelnictwa. Biblioteka organizuje konkursy czytelnicze, spotkania autorskie i tematyczne. Zaprasza mieszkańców na spektakle teatralne. Prowadzi warsztaty z zakresu podstawowej obsługi komputera, posługiwanie się pocztą elektroniczną i przeszukiwania zasobów internetowych oraz korzystania z usług e-administracji ze szczególnym uwzględnieniem seniorów.

W Bibliotece odbywają się spotkania „Dyskusyjnego Klubu Książki” dla dorosłych oraz „Dyskusyjnego Klubu Książki” dzieci, klubu gier planszowych. Warsztaty tematyczne oraz rękodzielnicze, które zapisały się w planie pracy biblioteki. Biblioteka uczestniczy w projektach Ogólnopolskich: „Mała Książka- Wielki Człowiek, Narodowe czytanie oraz Noc bibliotek.

Jak co roku Biblioteka organizuje dla dzieci zajęcia edukacyjne, kulinarne, pikniki, spektakle teatralne, spotkania autorskie, konkursy literackie, w czasie ferii i wakacji.

W 2023 roku w imprezach kulturalnych i zajęciach edukacyjnych uczestniczyło 937 osób.

Fot. 3 Wypożyczalnia i czytelnia Gminnej Biblioteki Publicznej w Kiwitach

Szkoła Podstawowa im. Olimpijczyków Polskich w Kiwitach

Szkoła Podstawowa w Kiwitach jest samorządową placówką oświatową której organem prowadzącym jest Gmina Kiwity. Do szkoły uczęszczają dzieci w zakresie całej szkoły podstawowej do klas 1 -8. Przy szkole funkcjonuje oddział przedszkolny obejmujący 3 – 4 latki oraz oddział „0” w Szkole Podstawowej w Kiwitach obejmujący dzieci 5 – 6 latnie.

Szkoła posiada halę gimnastyczną, a przy szkole znajduje się kompleks boisk sportowych „Orlik” oraz plac zabaw.

Koło Gospodyń Wiejskich „Zocha” w Kiwitach

Koło Gospodyń Wiejskich „Zocha” w Kiwitach prowadzi swoją działalność od 5 grudnia 2022 r. Liczba członków założycie Koła wyniosła 28 osób.

Głównymi celami statutowymi KGW są: prowadzenie działalności społeczno-wychowawczej i oświatowo-kulturalnej w środowiskach wiejskich; prowadzenie działalność na rzecz wszechstronnego rozwoju obszarów wiejskich; wspieranie rozwoju przedsiębiorczości kobiet; inicjowanie i prowadzenie działań na rzecz poprawy warunków życia i pracy kobiet na wsi; upowszechnianie i rozwój form współdziałania,

gospodarowania i racjonalnych metod prowadzenia gospodarstw domowych; reprezentowanie interesów środowiska kobiet wiejskich wobec organów administracji publicznej; rozwój kultury ludowej, w tym w szczególności kultury lokalnej i regionalnej; wykonywanie innych zadań związanych ze wspieraniem rozwoju przedsiębiorczości na wsi i podejmowaniem działań na rzecz środowisk wiejskich.

W trakcie swojej działalności Koło zorganizowało kilka przedsięwzięć:

- Projekt pn. „Danie wspólnych chwil” realizowany w okresie marzec - lipiec 2023r. Projekt kierowany do seniorów dotkniętych lub zagrożonych samotnością. Zorganizowano trzy spotkania, wspólne posiłki, spotkania kulturalno-kulinarne, integrację seniorów. Dofinansowany ze środków Fundacji Biedronka.
- Projekt pn. „Podróże po kuchniach świata” realizowany w okresie maj - wrzesień 2023 r. Projekt kierowany do mieszkańców Gminy Kiwity. Przeprowadziliśmy pięć warsztatów z kuchni francuskiej, chińskiej, włoskiej, amerykańskiej i ukraińskiej. Powstały po dwa dania z każdego warsztatu. Podsumowaniem projektu była broszurka z przepisami, którą otrzymał każdy uczestnik. Dofinansowany ze środków programu Warmia Mazury Lokalnie-Nowe FIO.
- Organizacja w dniu 24 czerwca 2023 r. festynu „Dzień Rodziny”. Festyn skierowany do rodziców i dzieci z gminy Kiwity, w tym do mieszkańców miejscowości po byłych PGR jak Klutajny, Maków i Klejdyty. Odbył się występ artystyczny ZTL „Perła Warmii”, animacje dla dzieci, dmuchańce. Zajęcia plastyczne: Rodzic pozuje – dziecko rysuje, malowanie na folii. Kulinarna część festynu grill, ciasto, kawa. Festyn dofinansowano ze środków Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Olsztynie.

Fot. 4 Festyn „Dzień Rodziny” organizowany w dniu 24 czerwca 2023 r. przez KGW „Zocha” w Kiwitach

Świetlica wiejska w Kiwitach

Świetlica wiejska w Kiwitach znajduje się w budynku byłego ośrodka kultury.

Świetlica posiada dwie sale widowiskowe, w tym jedna ze sceną oraz zaplecze kuchenne i sanitarne. W pomieszczeniach świetlicy organizowane są wydarzenia kulturalne kierowane do wszystkich mieszkańców gminy. W świetlicy prowadzone są zajęcia cykliczne prowadzone przez Fundację Opiekun posiadającą swoją siedzibę w sąsiedniej miejscowości Bartniki. Z cyklicznie prowadzonych działań Fundacji w budynku świetlicy wiejskiej w Kiwitach są to:

- a) Klub „Do góry nogami”. Cykliczne zajęcia dla dzieci przedszkolnych i wczesnoszkolnych. Zajęcia skoncentrowane na poznawaniu siebie jako osoby, budowaniu poczucia własnej wartości, umiejętności współpracy w ramach grupy. Dzieci poprzez zabawę rozwijają swoje umiejętności i uczą się nowych.
- b) Koło plastyczne „Plama”. Zajęcia dla starszych uczniów szkoły podstawowej nakierowane na rozwijanie zdolności plastycznych. Uczestnicy zajęć poznają techniki malarskie oraz w okrojonym zakresie, historię sztuki. Wykonywane przez nich prace plastyczne zdobyły w ostatnim roku kilka nagród i wyróżnień w ogólnopolskich konkursach, m.in. organizowanych przez Oranżerię Kultury w Lidzbarku Warmińskim.

- c) Zajęcia logopedyczne. W związku z niewystarczającą ilością godzin zajęć logopedycznych w SP w Kiwitach Fundacja umożliwiła uczestnictwo w zajęciach z nauczycielem – logopedą w ramach swojej działalności. Spotkania z uczniami i ich rodzicami odbywają się w ustalonych sesjach w biurze Fundacji na piętrze budynku świetlicy.
- d) Świetlica „Dzień dobry”. Jest to projekt skierowany do osób starszych – seniorów. W ramach cotygodniowych zajęć uczestnicy spędzają wspólnie czas, przy okazji bawiąc się i ucząc, wymieniając poglądy, formułując własne opinie, dyskutując nad zadanymi tematami. Zajęcia są prowadzone w kierunku utrzymania sprawności umysłowej (zadania matematyczne, gry logiczne, quizy, krzyżówki itp.), poprawienia sprawności fizycznej (drobne ćwiczenia fizyczne dłoni i nóg), umiejętności współżycia w grupie (zdolność do samooceny, umiejętność słuchania drugiej osoby itp.), rozwijania pasji i chęci poznawczych (cykl: poznajemy kraje UE, „zwiedzamy” najpiękniejsze miejsca na świecie - virtualnie).

Fundacja organizuje też pojedyncze akcje tj. zorganizowana w 2023 r. wycieczka do Świętej Lipki czy spotkanie „Wspólnie śpiewajmy kolędy” organizowane w styczniu 2024.

Fot. 5 Zabawy w śniegu dzieci uczęszczających do klubu „Do góry nogami” prowadzonemu przez Fundację Opiekun w budynku świetlicy wiejskiej w Kiwitach.

Fot. 6 Uczestnicy koła plastycznego „Plama” prowadzone przez Fundację Opiekun w budynku świetlicy wiejskiej w Kiwitach.

Ochotnicza Straż Pożarna w Kiwitach

Ochotnicza Straż Pożarna w Kiwitach funkcjonuje jako stowarzyszenia na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach, ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej. Jednostka OSP Kiwity posiada dobre warunki lokalowe, mieści się w remizie strażackiej z siedziba Kiwity 75, w której znajdują się boksy garażowe wraz z zapleczem socjalnym. Budynek wymaga docieplenia ścian, dachu oraz wymiany pokrycia dachowego. Jednostka OSP Kiwity funkcjonuje w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym. Dysponuje 3 samochodami: marki RENAULT D16 rok produkcji 2019 i marki JELCZ r. produkcji 1991 i Volkswagen T4 rok produkcji 2002 otrzymany w 2020 roku z KW Policji. Samochód Jelcz jest mocno

wyeksplloatowany i nie spełnia już wymagań zarówno strażaków ochotników jak i norm stawianych przez Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy

Fot. 7 Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej w Kiwitach

Park rekreacyjny

Utworzony na działce nr 282/2 w miejscowości Kiwity, w 2021 r. dzięki uzyskanemu dofinansowaniu ze środków PROW na lata 2014 – 2020. Wykonano prace ziemne, brukarskie i oświetleniowe oraz wyposażono teren parku w altankę, grill, ławki parkowe, kosze na śmieci, nasadzono krzewy i drzewa wieloletnie. Na terenie parku znajduje się

również siłownia zewnętrzna. Dzięki zagospodarowaniu tego terenu powstało estetyczne miejsce wypoczynku i rekreacji mieszkańców Kiwit.

Fot. 8 Park rekreacyjny w Kiwitach

Park zieleni

Teren rekreacyjny znajdujący się przy wjeździe do miejscowości Kiwity, od strony Kierwin na działce nr 296/1. Jest to teren zielony służący jako miejsce wypoczynku mieszkańcom wsi Kiwity oraz osobom przyjezdnym. Na terenie parku znajduje się mała infrastruktura w postaci altany, ławek i koszy na śmieci.

4.4 Zasoby infrastrukturalne

ZAOPATRZENIE W WODĘ

Na terenie gminy wszystkie miejscowości, posiadają zbiorowe ujęcia wody oraz sieć wodociągową zbiorowego zaopatrzenia.

Ponad 99,0% ludności gminy korzysta z sieci wodociągowej zbiorowej. Jedynie nieliczne zabudowania w zabudowie rozproszonej, kolonijnej nie są włączone do sieci wodociągowej zbiorczej i ludność zaopatrywana jest w wodę z indywidualnych źródeł – studni wierconych.

Na terenie miejscowości Kiwity znajduje się ujęcie wody i stacja uzdatniania zaopatrująca w wodę takie wsie jak Kiwity, Bartniki, Rokitnik, Kobiela i Stoczek. Wybudowana w 2023 roku stacja uzdatniania wody pokrywa z nadwyżką zapotrzebowanie na wodę pitną do w/w miejscowości. Poprzez zastosowanie nowych technologii uzdatniania wody w wybudowanej stacji związku żelaza i manganu stanowią bardzo znikomą zawartość w wodzie uzdatnionej. Na terenie zaopatrywanych w wodę miejscowości sieć wodociągowa wykonana jest z materiałów odpornych na korozję tj. PCV i PE. W sieci wodociągowej jest stałe ciśnienie co wpływa na komfort użytkowników oraz zwiększa zabezpieczenie p-poż. Zaopatrywane w wodę w/w wsie zamieszkują głównie rolnicy, dla których woda, bieżące niezakłócone dostawy oraz jej jakość są niezwykle istotnym czynnikiem funkcjonowania gospodarstw domowych i rozwijania działalności rolniczej.

Fot. 9, 10 Stacja Uzdatniania Wody w Kiwitach – widok z zewnątrz i wewnątrz stacji.

GOSPODARKA ŚCIEKOWA

Na terenie gminy brak rozbudowanych sieci kanalizacji sanitarnej. Kiwity są jedną z dwóch wsi w gminie z oczyszczalnią i siecią kanalizacyjną. Sieć kanalizacyjna jest rozprowadzona w centrum wsi jednak ulega ona częstym awariom. Kolonie nadal funkcjonują w oparciu o zbiorniki bezodpływowe.

W Kiwitach znajduje się również oczyszczalnia ścieków jednak jest ona eksploatowana od ponad 15 lat a jej stan techniczny jest już bardzo zły i wymaga ona modernizacji.

KOMUNIKACJA

Droga Wojewódzka 513 (Paślęk – Wozławki) przechodzi przez centralną część miejscowości Kiwity. Droga ta stanowi główny dojazd do okolicznych miast, tj. Lidzbarka Warmińskiego, Bisztynka czy Bartoszyce.

Bezwzględnie stanowi strategiczną pozycję w infrastrukturze wsi. W chwili obecnej droga ta na całym odcinku przechodzi gruntowną przebudowę wraz z przebudowa infrastruktury towarzyszącej. Zakończenie prac planowane jest na koniec 2024 roku. Poprawa nawierzchni poprawi nie tylko komfort jazdy, ale przede wszystkim bezpieczeństwo.

Przez wieś przechodzi również kilka dróg powiatowych oraz gminnych:

- droga powiatowa 1547N – Rogóż - Kiwity
- droga powiatowa 1551N -Połapin – granica gminy

- droga powiatowa 1408N- Kiersnowo -Połapin
- droga gminna 118025N – Kiwity-Rokitnik kol. -Rokitnik
- droga gminna 118023N – granica gminy (Trutnowo) - Kiwity

Stan wszystkich dróg ze względu na dużą podatność na czynniki atmosferyczne wymaga rokrocznie poprawy.

Odległość Kiwity od większych miast:

- Lidzbark Warmiński /miasto powiatowe/ - 14 km
- Bartoszyce /miasto powiatowe/ - 30 km
- Olsztyn / miasto wojewódzkie/ - 70 km

Sieć drogowa w miejscowości Kiwity	
Drogi wojewódzkie	
Droga nr 513 – Pasłek - Wozławki	
Drogi powiatowe	
Droga nr 1547N – Rogóz - Kiwity	
Droga nr 1551N -Połapin – granica gminy	
Droga nr 1408N- Kiersnowo -Połapin	
Drogi gminne	
Droga nr 118025N – Kiwity-Rokitnik kol. -Rokitnik	
Droga nr 118023N – granica gminy (Trutnowo) - Kiwity	

Tab. 7 Sieć drogowa we wsi Kiwity

GOSPODARKA GAZOWA

We wsi Kiwity brak gazociągu. Mieszkańcy korzystają obecnie z butli gazowych. Praktycznie wszystkie gospodarstwa wyposażone są w butlowy gaz ziemny.

GOSPODARKA ODPADAMI

Na terenie całej gminy Kiwity nie ma wysypiska śmieci. Odpady z terenu sołectwa Kiwity gromadzone są przez mieszkańców w specjalnie oznaczonych workach i wywożone są

przez firmę zajmująca się odbiorę odpadów komunalnych wyłonioną w drodze przetargu przez gminę. Odpady oddawane są do Zakładu Gospodarki Odpadami Komunalnymi w Olsztynie.

ELEKTROENERGETYKA

Obszar Gminy Kiwity usytuowany jest na terenie działania Zakładu Energetycznego S.A. w Olsztynie w Rejonie Energetycznym Lidzbark Warmiński. Zaopatrzenie w energię elektryczną gminy odbywa się ze stacji 110/15 kV w Lidzbarku Warm. Energia elektryczna do odbiorców doprowadzana jest, w większości poprzez stacje transformatorowe 15/0,4 kV promieniowo połączone do sieci rozdzielczej 15 kV. Przez teren gminy w północnej części przebiega linia napowietrzna wysokiego napięcia 110 kV Lidzbark Warmiński - Bartoszyce.

POCZTA

Na terenie Kiwit zlokalizowany jest Urząd Pocztowy w miejscowości Kiwity. Swoim zasięgiem obejmuje on całą gminę. Stan techniczny obiektu jest określany jako dobry.

TELEFON/INTERNET

Obsługę mieszkańców Gminy Kiwity, w tym sołectwa Kiwity, w zakresie usług telekomunikacyjnych zapewnia Telekomunikacja Polska S.A. Wszyscy mieszkańcy Kiwit mają możliwość podłączenia się do sieci telekomunikacyjnej światłowodowej. Sołectwo obsługiwane jest przez Rejon Telekomunikacji w Olsztynie.

Ponadto cały teren gminy znajduje się w zasięgu sieci telefonii komórkowej. Mieszkańcy wsi Kiwity mają dostęp do Internetu drogą telefoniczną i radiową.

4.5 Potencjał ekonomiczny

Rolnictwo

W miejscowości Kiwity rolnictwo jest jednym z głównych źródeł utrzymania mieszkańców.

Dla większości gospodarzy uprawa roślin i hodowla zwierząt mają znaczenie podstawowe i głównie wykorzystywana jest na własne potrzeby. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest duże rozdrobnienie gospodarstw oraz niska rentowność produkcji rolniczej. Strukturę obszarową gospodarstw przedstawia poniższa tabela:

Powierzchnia gospodarstw	Ilość gospodarstw
Do 1.00 ha	79
Od 1.01 ha do 2.0 ha	2
Od 2.01 ha do 5.0 ha	7
Od 5.01 ha do 7.0 ha	4
Od 7.01 ha do 10.0 ha	2
Od 10.01 ha do 15.00 ha	6
Od 15.01 ha do 20.00 ha	3
Od 20.01 ha do 50.00 ha	12
Powyżej 50.01 ha	4
Razem	119

Tab. 8 Strukturę obszarową gospodarstw

Na terenie sołectwa jak i całej gminy gleby przeważają gleby klasy III b i IVa. Struktura i typy gleb mają znaczący wpływ na dominujące na danym terenie typy upraw oraz ich rozkład przestrzenny i jakość. Gospodarstwa towarowe nastawiają się głównie na produkcję zbóż, a w szczególności pszenicy i pszenżyta i mieszanki zbożowej. Inne rośliny – to rzepak, kukurydza. Duża powierzchnie zajmują użytki zielone.

W hodowli zwierząt przeważa bydło mleczne i bydło mięsne.

Miejscowość Kiwity zajmuje powierzchnię fizyczną 986,6325 ha. Poniższa tabela przedstawia zestawienie powierzchni użytków w sołectwie.

Zestawienie powierzchni użytków w miejscowości Kiwity przedstawia poniższa tabela:

Zestawienie powierzchni użytków w miejscowości Kiwity	
Nazwa użytku	ha

Grunty orne	606,8361
Użytki rolne (grunty zadrzewione i zakrzewione, grunty rolne zabudowane)	18,1326
Łąki i pastwiska	345,5538
Sady	0,5769
Rowy	5,1642
Nie użytki i inne	3,3594
Lasy	7,0095
Grunty pod stawami	0,00
Ogółem	986,6325 ha

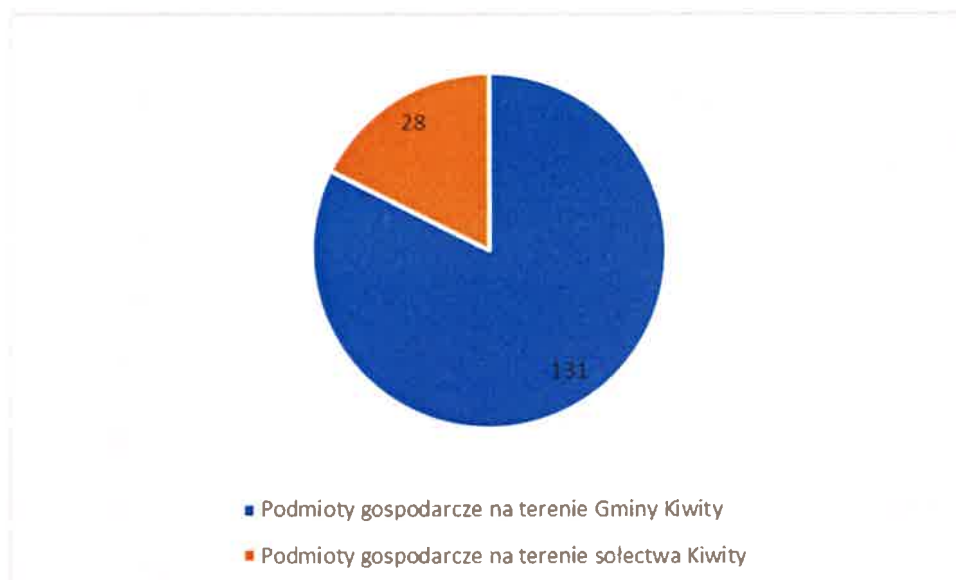
Tab. 9 Zestawienie powierzchni użytków w miejscowości Kiwity

Gospodarka

Mieszkańcy gminy jak i sołectwa Kiwity zajmują się rolnictwem, a także działalnością pozarolniczą. W miejscowości nie ma większych zakładów przemysłowych, główną rolę odgrywają małe firmy rodzinne.

W gminie Kiwity ze względu na miejsce zamieszkania przedsiębiorcy zarejestrowanych było 131 podmiotów gospodarczych, z tego na terenie miejscowości Kiwity na koniec 2023 r. zarejestrowanych było 28 podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym co stanowi 21,37%.

Podmioty gospodarcze działające na terenie miejscowości Kiwity prowadzą działalność głównie w branży handlowo-usługowej. Znaczna część mieszkańców utrzymuje się z pracy zarobkowej w okolicznych miastach tj. Lidzbark Warmiński, Jeziorany, Bisztynek, Bartoszyce, Olsztyn.

Wyk. 1 Podmioty gospodarcze na terenie Gminy Kiwity i sołectwa Kiwity

5. Analiza SWOT obszaru objętego koncepcją

Analiza SWOT jest efektywna metoda identyfikacji słabych i silnych stron danej miejscowości/organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed miejscowością. Analiza SWOT zawiera cztery grupy czynników:

1. „mocne strony” – uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią silne strony miejscowości i które należycie wykorzystane sprzyjać będą jej rozwojowi
2. „słabe strony” – uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią słabe strony miejscowości i które nie wyeliminowane utrudniać będą jej rozwój
3. „szans” – uwarunkowania zewnętrzne, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności wiejskiej, ale które mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi miejscowości
4. „zagrożeń” – uwarunkowania zewnętrzne, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności wiejskiej, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju

W toku spotkań konsultacyjnych związanych z opracowaniem niniejszej koncepcji, przy udziale mieszkańców Kiwity przeprowadzono analizę zasobów tej miejscowości.

Zasoby sołectwa to wszelkie elementy materialne i niematerialne wsi i otaczającego ją

obszaru, które mogą być wykorzystane obecnie bądź w przyszłości w budowaniu bądź realizacji publicznych bądź prywatnych przedsięwzięć odnowy wsi.

W analizie uwzględniono następujące rodzaje zasobów:

- środowisko przyrodnicze
- środowisko kulturowe
- dziedzictwo religijne i historyczne
- obiekty i tereny
- gospodarka, rolnictwo
- sąsiedzi i przyjezdni
- instytucje
- ludzie, organizacje społeczne

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów życia sołectwa Kiwity. Ukazuje ona, w oparciu o dostępne zasoby naturalne wsi oraz potencjał społeczny miejscowości mocne i słabe strony sołectwa Kiwity, a także przyszłe aspekty zawarte w szansach i zagrożeniach.

MOCNE STRONY (to co nas pozytywnie wyróżnia)	SŁABE STRONY (bariery ograniczające rozwój miejscowości)
1. Dobre połączenie komunikacyjne, 2. Bogate zasoby środowiska przyrodniczego, 3. Brak ciężkiego przemysłu, 4. Położenie w centralnej części gminy z siedzibą administracyjną gminy 5. Położenie na terenie wsi obiektów kulturalno-edukacyjnych (szkoła, biblioteka)	1. Wymagający poprawy stan infrastruktury drogowej, zwłaszcza drogi powiatowe i gminne 2. Słabo rozwinięta infrastruktura agroturystyczna, 3. Zły stan infrastruktury kanalizacyjnej 4. Słabo wykorzystana baza świetlicy wiejskiej 5. Niewystarczająca liczba zakładów pracy
SZANSE (rozwoju możemy upatrywać w ...)	ZAGROŻENIA (mogą tkwić w ...)
1. Wykorzystanie walorów przyrodniczych	1. Wyludnianie się miejscowości

<p>i dziedzictwa kulturowego miejscowości do rozwoju turystyki, w tym agroturystyki, oraz terenów pod cele przemysłowe</p> <p>2. Poprawa estetyki wsi,</p> <p>3. Wzrost stopnia integracji i aktywności mieszkańców wsi,</p> <p>4. Poszerzenie oferty usług zdrowotnych ośrodka zdrowia,</p> <p>5. Promowanie i dofinansowanie tworzenia alternatywnych źródeł dochodu na wsi,</p>	<p>2. Ograniczenie kontaktów sąsiedzkich, brak poczucia przynależności do społeczności lokalnej wsi,</p> <p>3. Roszczeniowa postawa mieszkańców,</p> <p>4. Niedostateczna liczba funduszy pomocowych kierowanych na wieś,</p> <p>5. Degradacja środowiska naturalnego,</p> <p>6. Starzenie się społeczeństwa wsi,</p> <p>7. Migracja młodych mieszkańców wsi do dużych ośrodków miejskich,</p> <p>8. Niskie dochody własne gminy,</p>
--	---

Tab. 10 Analiza SWOT

Wyniki przeprowadzonej analizy SWOT sprzyjają podjęciu działań związanych z poprawą standardu i jakości życia mieszkańców wsi, rozwojem turystyki w oparciu o posiadane zasoby środowiska naturalnego.

6. Wizja rozwoju miejscowości Kiwity

6.1 Wizja i cel ogólny

W wyniku przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych wypracowano wizję rozwoju miejscowości Kiwity:

*Kiwity to wieś z bogatą ofertą kulturalno – społeczną,
oraz z nowoczesną infrastrukturą.*

Aby zrealizować powyższą wizję, która jest elementem projekcji stanu docelowego, określono cel główny niniejszej koncepcji inteligentnej wsi, którym jest:

*Zrównoważony rozwój Kiwit poprzez inwestycje w obszarze infrastruktury,
kultury i rekreacji oraz rozwój aktywności społecznej.*

7. Powiązanie koncepcji ze strategiami wyższego szczebla

Planując rozwój miejscowości Kiwity, należy pamiętać, aby niniejsza koncepcja była spójna z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi. Poniżej przedstawiono analizę z jakimi celami dokumentów strategicznych województwa, powiatu oraz LGD „Warmiński Zakątek” poniższa koncepcja się odnosi.

7.1 Warmińsko-Mazurskiego 2030. Strategia Rozwoju Gospodarczo-Społecznego.

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Cel szczegółowy koncepcji	Cel operacyjny koncepcji
Inteligentna produktywność	Wysoka konkurencyjność	Promocja zdrowia i rozwój przedsiębiorczości	Rozwój przedsiębiorczości z poszanowaniem środowiska naturalnego
Kompetencje przyszłości	Nowoczesne usługi	Promocja zdrowia i rozwój przedsiębiorczości	Rozwój oferty usług zdrowotnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych
Kreatywna aktywność	Inspirująca twórczość	Wzmocnienie zasobów społeczności lokalnej wsi Kiwity	Dostosowanie i rozwinięcie oferty zajęć dla mieszkańców, w tym osób młodych i seniorów
Mocne fundamenty	Silny kapitał społeczny	Wzmocnienie zasobów społeczności lokalnej wsi Kiwity	Aktywizacja i integracja mieszkańców
Mocne fundamenty	Optymalna infrastruktura rozwoju	Zrównoważony rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska naturalnego i wzrost bezpieczeństwa publicznego	Rozwój infrastruktury technicznej na terenie wsi
Mocne fundamenty	Optymalna infrastruktura rozwoju	Zrównoważony rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska naturalnego i wzrost bezpieczeństwa publicznego	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej

Tab. 11 Powiązanie koncepcji inteligentnej wsi Kiwity ze Strategią Rozwoju Gospodarczo-Społecznego

7.2 Strategia Rozwoju Powiatu Lidzbarskiego na lata 2023 – 2030

Cel strategiczny Powiatu Lidzbarskiego	Cel operacyjny Powiatu Lidzbarskiego	Cel szczegółowy koncepcji	Cel operacyjny koncepcji
Ochrona środowiska i krajobrazu	Działania na rzecz zwiększenia efektywności energetycznej oraz świadomości ekologicznej	Wzmocnienie zasobów społeczności lokalnej wsi Kiwity	Dostosowanie i rozwinięcie oferty zajęć dla mieszkańców, w tym osób młodych i seniorów
Ochrona środowiska i krajobrazu	Ochrona zasobów wody i wspieranie gospodarki wodno-ściekowej	Promocja zdrowia i rozwój przedsiębiorczości	Rozwój przedsiębiorczości z poszanowaniem środowiska naturalnego
Wsparcie rozwoju lokalnej gospodarki i rynku pracy	Podnoszenie poziomu atrakcyjności turystycznej	Zrównoważony rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska naturalnego i wzrost bezpieczeństwa publicznego	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej
Wsparcie rozwoju lokalnej gospodarki i rynku pracy	Podnoszenie poziomu atrakcyjności turystycznej	Wzmocnienie zasobów społeczności lokalnej wsi Kiwity	Zachowanie dziedzictwa kulturowego
Wsparcie rozwoju lokalnej gospodarki i rynku pracy	Podnoszenie poziomu atrakcyjności turystycznej	Wzmocnienie zasobów społeczności lokalnej wsi Kiwity	Zachowanie dziedzictwa kulturowego
Wsparcie rozwoju lokalnej gospodarki i rynku pracy	Tworzenie warunków dla nowych inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości	Promocja zdrowia i rozwój przedsiębiorczości	Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej wsi
Wsparcie rozwoju lokalnej gospodarki i rynku pracy	Tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju konkurencyjnego rolnictwa	Promocja zdrowia i rozwój przedsiębiorczości	Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej
Modernizacja i rozbudowa powiatowej infrastruktury drogowej	Poprawa stanu dróg powiatowych i infrastruktury drogowej	Zrównoważony rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska naturalnego i wzrost bezpieczeństwa publicznego	Rozwój infrastruktury technicznej na terenie wsi

Kształtowanie zrównoważonego rozwoju społecznego i integracji lokalnej	Rozwój oferty sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej	Wzmocnienie zasobów społeczności lokalnej wsi Kiwity	Dostosowanie i rozwinięcie oferty zajęć dla mieszkańców, w tym osób młodych i seniorów
Kształtowanie zrównoważonego rozwoju społecznego i integracji lokalnej	Rozwój oferty sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej	Wzmocnienie zasobów społeczności lokalnej wsi Kiwity	Poprawa stanu bazy oświatowo - kulturalnej
Kształtowanie zrównoważonego rozwoju społecznego i integracji lokalnej	Rozwój oferty sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej	Wzmocnienie zasobów społeczności lokalnej wsi Kiwity	Aktywizacja i integracja mieszkańców
Rozwój nowoczesnej przyjaznej obywatelowi administracji oraz sprawnego zarządzania	Podnoszenie stanu bezpieczeństwa publicznego	Zrównoważony rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska naturalnego i wzrost bezpieczeństwa publicznego	Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego

Tab. 12 Powiązanie koncepcji inteligentnej wsi Kiwity ze Strategią Rozwoju Powiatu Lidzbarskiego na lata 2023 – 2030

7.3 Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność wdrażana przez Lokalną Grupę Działania „Warmiński Zakątek”

Cel strategiczny LGD „Warmiński Zakątek”	Przypisane przedsięwzięcia LGD „Warmiński Zakątek”	Cel szczegółowy koncepcji	Cel operacyjny koncepcji
Zrównoważona przedsiębiorczość i innowacje	Podjęcie przedsięwzięcia polegającego na podejmowaniu pozarolniczej działalności gospodarczej-rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój zielonej gospodarki	Promocja zdrowia i rozwój przedsiębiorczości	Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej
Aktywne społeczeństwo, współpraca i tożsamość lokalna	Poprawa dostępu do usług dla lokalnej społeczności	Wzmocnienie zasobów społeczności lokalnej wsi Kiwity	Dostosowanie i rozwinięcie oferty zajęć dla mieszkańców, w tym osób młodych i

			seniorów
Aktywne społeczeństwo, współpraca i tożsamość lokalna	Poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej	Wzmocnienie zasobów społeczności lokalnej wsi Kiwity	Poprawa stanu bazy oświatowo - kulturalnej
Aktywne społeczeństwo, współpraca i tożsamość lokalna	Poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej	Zrównoważony rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska naturalnego i wzrost bezpieczeństwa publicznego	Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego
Aktywne społeczeństwo, współpraca i tożsamość lokalna	Poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej	Zrównoważony rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska naturalnego i wzrost bezpieczeństwa publicznego	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej
Aktywne społeczeństwo, współpraca i tożsamość lokalna	Świadomość obywatelska i aktywni liderzy	Wzmocnienie zasobów społeczności lokalnej wsi Kiwity	Aktywizacja i integracja mieszkańców
Aktywne społeczeństwo, współpraca i tożsamość lokalna	Świadomość obywatelska i aktywni liderzy	Wzmocnienie zasobów społeczności lokalnej wsi Kiwity	Zachowanie dziedzictwa kulturowego
Aktywne społeczeństwo, współpraca i tożsamość lokalna	Włączenie społeczne osób w niekorzystnej sytuacji, młodych i seniorów	Wzmocnienie zasobów społeczności lokalnej wsi Kiwity	Dostosowanie i rozwinięcie oferty zajęć dla mieszkańców, w tym osób młodych i seniorów

Tab. 13 12 Powiązanie koncepcji inteligentnej wsi Kiwity ze Strategią Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność

8. Planowane kierunki rozwoju

Planując rozwój Kiwit, na podstawie zdiagnozowanych mocnych stron i szans oraz mając na uwadze realizację wypracowanej wizji rozwoju, określono obszary interwencji. Interwencje w ich ramach będą w najwyższym stopniu przyczyniać się do rozwoju miejscowości. Równomierne wspieranie wszystkich kierunków umożliwi efektywne wykorzystanie ich potencjałów.

8.1 Cel szczegółowy 1: Wzmocnienie zasobów społeczności lokalnej wsi Kiwity

Cel operacyjny 8.1.1. Poprawa infrastruktury oświatowo - kulturalnej

Cel operacyjny 8.1.2. Zachowanie dziedzictwa kulturowego

Cel operacyjny 8.1.3. Dostosowanie i rozwinięcie oferty zajęć dla mieszkańców, w tym osób młodych i seniorów

Cel operacyjny 8.1.4. Aktywizacja i integracja mieszkańców

8.2 Cel szczegółowy 2: Zrównoważony rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska naturalnego i wzrost bezpieczeństwa publicznego

Cel operacyjny 8.2.1. Rozwój infrastruktury technicznej na terenie wsi

Cel operacyjny 8.2.2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej

Cel operacyjny 8.2.3. Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego

8.3 Cel szczegółowy 3: Promocja zdrowia i rozwój przedsiębiorczości

Cel operacyjny 8.3.1. Rozwój oferty usług zdrowotnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych

Cel operacyjny 8.3.2. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej wsi, w tym rozwój działalności pozarolniczej

Cel operacyjny 8.3.3. Rozwój przedsiębiorczości z poszanowaniem środowiska naturalnego

9. Lista projektów, które będą się składać na realizację tej koncepcji, uwzględniające komponent cyfrowy, środowiskowy lub klimatyczny

Cel operacyjny	Działanie	Nazwa projektu/zadania	Komponent
Cel szczegółowy 1: Wzmocnienie zasobów społeczności lokalnej wsi Kiwity			
8.1.1. <i>Poprawa infrastruktury oświatowo - kulturalnej</i>	Rozbudowa i modernizacja obiektów edukacyjnych i kulturalnych	Termomodernizacja budynku szkoły	środowiskowy
		Wykonanie	klimatyczny

	niskoemisyjnego źródła ciepła w budynku szkoły	
	Modernizacja korytarzy i klatek schodowych w budynku szkoły	środowiskowy
	Modernizacja dachu świetlicy wiejskiej	środowiskowy
	Remont pomieszczeń na piętrze świetlicy wiejskiej	środowiskowy
	Wykonanie instalacji fotowoltaicznej do budynku szkoły	klimatyczny
	Wymiana pokrycia na budynku remizy OSP Kiwity	środowiskowy
	Budowa serwerowni oraz nowej infrastruktury sieci internetowej w budynku szkoły	cyfrowy
Wyposażenie obiektów edukacyjnych i kulturalnych	Doposażenie szkoły w nowoczesny sprzęt pozwalający na rozwój kompetencji kluczowych uczniów	cyfrowy
	Doposażenie sali głównej oraz pozostałych sal świetlicy wiejskiej	środowiskowy
	Zakup oprogramowania i sprzętu informatycznego do szkoły w Kiwitach	cyfrowy
	Doposażenie Gminnej Biblioteki Publicznej	cyfrowy
	Wykonanie monitoringu obiektu szkoły	cyfrowy

		Stworzenie centrum multimedialnego w Szkole Podstawowej w Kiwitach	cyfrowy
		Doposażenie biblioteki szkolnej SP Kiwity	cyfrowy
		Doposażenie pracowni informatycznej SP Kiwity	cyfrowy
		Modernizacja pracowni przedmiotowych SP Kiwity	cyfrowy
8.1.2. Zachowanie dziedzictwa kulturowego	Poprawa stanu zachowania obiektów zabytkowych	Konserwacja ogrodzenia przy Kościoła pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Kiwitach	ND
		Poprawa stanu zachowania kapliczek	ND
	Poprawa stanu zachowania wyposażenia kościoła	Renowacja ołtarza głównego Kościoła pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Kiwitach	ND
		Renowacja ołtarzy bocznych Kościoła pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Kiwitach	ND
		Renowacja organów	ND
	Wykonanie ścieżki procesyjnej ze starobruku wokół kościoła	ND	
8.1.3. Dostosowanie i rozwinięcie oferty zajęć dla mieszkańców, w tym osób młodych i seniorów	Atrakcyjna oferta spędzenia czasu wolnego	Rozwój oferty zajęć poza szkolnych dla dzieci i młodzieży	cyfrowy
		Wsparcie działalności	ND

		samorządu uczniowskiego i inicjatyw młodzieżowych	
		Organizacja wyjazdów integracyjnych dla dzieci i młodzieży w tym wymiany międzynarodowej	ND
		Szkolenia z zakresu wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców	środowiskowy
		Szkolenia z zakresu włączenia cyfrowego mieszkańców wsi	cyfrowy
		Rozwój działalności Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych	środowiskowy
		Organizacja zajęć kierowanych do seniorów	cyfrowy
8.1.4. Aktywizacja i integracja mieszkańców	Wzrost poziomu aktywizacji i integracji mieszkańców Kiwit	Organizacja imprez integracyjnych	środowiskowy
		Organizacja wyjazdów integracyjnych	ND
		Organizacja szkoleń i warsztatów dotyczących kultywowania dziedzictwa kulturalnego i kulinarnego regionu	ND
		Szkolenia w zakresie pobudzenia aktywności społecznej	cyfrowy
	Upowszechnienie e-usług w życiu mieszkańców	Organizacja szkoleń z zakresu wykorzystania technologii teleinformacyjnych w	cyfrowy

		codziennym życiu mieszkańców		
Cel szczegółowy 2: Zrównoważony rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska naturalnego i wzrost bezpieczeństwa publicznego				
8.2.1. Rozwój infrastruktury technicznej na terenie wsi	Poprawa stanu infrastruktury drogowej	Modernizacja dróg gminnych na terenie sołectwa	środowiskowy	
		Modernizacja dróg powiatowych na terenie sołectwa	środowiskowy	
		Wykonanie nawierzchni bitumicznej na drogach wewnętrznych w obrębie sołectwa	środowiskowy	
		Wykonanie utwardzonego parkingu przy budynku szkoły	środowiskowy	
	Modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	Wymiana sieci kanalizacyjnej	środowiskowy	
		Modernizacja oczyszczalni ścieków	środowiskowy	
		Budowa nowej studni głębszej przy stacji uzdatniania wody	środowiskowy	
	Włączenie cyfrowe	Ułatwienie dostępu mieszkańcom sołectwa do sieci szerokopasmowego internetu	cyfrowy	
	8.2.2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej	Budowa i modernizacja obiektów infrastruktury rekreacyjnej	Modernizacja placu zabaw	środowiskowy
			Wykonanie sceny plenerowej	środowiskowy
Budowa i modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej		Wykonanie wiaty grillowej	środowiskowy	
Budowa i modernizacja		Modernizacja	środowiskowy	

	obiektów infrastruktury sportowej	zaplecza socjalnego przy boisku Orlik	
		Wykonanie oświetlenia typu LED na boisku sportowym Orlik	środowiskowy
8.2.3. Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego	Poprawa bezpieczeństwa publicznego	Wykonanie nowych przejść dla pieszych oraz ich oznaczenie	środowiskowy
		Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego	środowiskowy
		Zakup agregatu prądotwórczego na potrzeby zapewnienia ciągłości pracy Urzędu Gminy	cyfrowy
Cel szczegółowy 3: Promocja zdrowia i rozwój przedsiębiorczości			
8.3.1. Rozwój oferty usług zdrowotnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych	Rozwój oferty usług zdrowotnych i opieki	Budowa ośrodka zdrowia	środowiskowy
		Świadczenie usług rehabilitacyjnych	ND
		Utworzenie Klubu Seniora	ND
8.3.2. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej wsi, w tym rozwój działalności pozarolniczej	Promocja inwestycyjna wsi	Tworzenie portali internetowych dot. terenów inwestycyjnych	cyfrowy
8.3.3. Rozwój przedsiębiorczości z poszanowaniem środowiska naturalnego	Tworzenie warunków dla rozwoju działalności pozarolniczej	Podjęmowanie i rozwój działalności w zakresie usług zielonej gospodarki i biogospodarki	środowiskowy
		Tworzenie zagród edukacyjnych	środowiskowy
	Aktywizacja zawodowa mieszkańców	Organizacja szkoleń rozwijających kwalifikacje zawodowe mieszkańców	cyfrowy

	Podnoszenie kompetencji mieszkańców w zakresie zielonych technologii	Organizacja szkoleń rozwijających kwalifikacje z zakresu wykorzystania zielonych technologii	środowiskowy
--	--	--	--------------

Tab. 14 Lista projektów, które będą się składać na realizację koncepcji inteligentnej wsi

10. Harmonogram wdrażania Koncepcji Inteligentnej Wsi

Poniższy harmonogram ujmuje przedstawione instrumenty wdrażania Koncepcji w strukturze czasowej. Zawiera nazwy instrumentów, ich sposoby finansowania, podmioty odpowiedzialne za ich implementację oraz planowany termin realizacji.

LP	Nazwa projektu/zadania	Podmiot odpowiedzialny za wdrożenie	Proponowany termin realizacji	Proponowane źródło finansowania przedsięwzięcia
1	Termomodernizacja budynku szkoły	Gmina Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
2	Wykonanie niskoemisyjnego źródła ciepła w budynku szkoły	Gmina Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
3	Modernizacja korytarzy i klatek schodowych w budynku szkoły	Gmina Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
4	Modernizacja dachu świetlicy wiejskiej	Gmina Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
5	Remont pomieszczeń na piętrze świetlicy wiejskiej	Gmina Kiwity, KGW „Zocha” w Kiwitach	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
6	Wykonanie instalacji fotowoltaicznej do budynku szkoły	Gmina Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
7	Wymiana pokrycia na budynku remizy OSP Kiwity	Gmina Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie,

				Środki krajowe
8	Budowa serwerowni oraz nowej infrastruktury sieci internetowej w budynku szkoły	Gmina Kiwity, Szkoła Podstawowa w Kiwitych	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
9	Doposażenie szkoły w nowoczesny sprzęt pozwalający na rozwój kompetencji kluczowych uczniów	Gmina Kiwity, Szkoła Podstawowa w Kiwitych	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
10	Doposażenie sali głównej oraz pozostałych sal świetlicy wiejskiej	Gmina Kiwity, KGW „Zocha” w Kiwitych	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
11	Zakup oprogramowania i sprzętu informatycznego do szkoły w Kiwitych	Gmina Kiwity, Szkoła Podstawowa w Kiwitych	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
12	Doposażenie Gminnej Biblioteki Publicznej	Gmina Kiwity, Gminna Biblioteka Publiczna w Kiwitych	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
13	Wykonanie monitoringu obiektu szkoły	Gmina Kiwity, Szkoła Podstawowa w Kiwitych	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
14	Stworzenie centrum multimedialnego w Szkole Podstawowej w Kiwitych	Gmina Kiwity, Szkoła Podstawowa w Kiwitych	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
15	Doposażenie biblioteki szkolnej SP Kiwity	Gmina Kiwity, Szkoła Podstawowa w Kiwitych	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
16	Doposażenie pracowni informatycznej SP Kiwity	Gmina Kiwity, Szkoła Podstawowa w Kiwitych	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
17	Modernizacja pracowni przedmiotowych SP Kiwity	Gmina Kiwity, Szkoła Podstawowa w Kiwitych	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe

18	Konserwacja ogrodzenia przy Kościoła pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Kiwitach	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Kiwitach	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
19	Poprawa stanu zachowania kapliczek	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Kiwitach	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
20	Renowacja ołtarza głównego Kościoła pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Kiwitach	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Kiwitach	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
21	Renowacja ołtarzy bocznych Kościoła pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Kiwitach	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Kiwitach	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
22	Renowacja organów	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Kiwitach	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
23	Wykonanie ścieżki procesyjnej ze starobruku wokół kościoła	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Kiwitach	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
24	Rozwój oferty zajęć poza szkolnych dla dzieci i młodzieży	Szkoła Podstawowa w Kiwitach, Fundacja Opiekun, GBP w Kiwitach, OSP Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
25	Wsparcie działalności samorządu uczniowskiego i inicjatyw młodzieżowych	Szkoła Podstawowa w Kiwitach	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
26	Organizacja wyjazdów integracyjnych dla dzieci i młodzieży w tym wymiany międzynarodowej	Szkoła Podstawowa w Kiwitach, Fundacja Opiekun, GBP w Kiwitach, OSP Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
27	Szkolenia z zakresu wzrostu świadomości ekologicznej	KGW „Zocha” w Kiwitach, Fundacja Opiekun, GBP w	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie,

	mieszkańców	Kiwitach, OSP Kiwity		Środki krajowe
28	Szkolenia z zakresu włączenia cyfrowego mieszkańców wsi	KGW „Zocha” w Kiwitach, Fundacja Opiekun, GBP w Kiwitach, OSP Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
29	Rozwój działalności Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych	OSP Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
30	Organizacja zajęć kierowanych do seniorów	KGW „Zocha” w Kiwitach, Fundacja Opiekun, GBP w Kiwitach, OSP Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
31	Organizacja imprez integracyjnych	Gmina Kiwity, GBP w Kiwitach, KGW „Zocha” w Kiwitach, Fundacja Opiekun, GBP w Kiwitach, OSP Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
32	Organizacja wyjazdów integracyjnych	KGW „Zocha” w Kiwitach, Fundacja Opiekun, GBP w Kiwitach, OSP Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
33	Organizacja szkoleń i warsztatów dotyczących kultywowania dziedzictwa kulturalnego i kulinarnego regionu	KGW „Zocha” w Kiwitach, Fundacja Opiekun, GBP w Kiwitach, OSP Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
34	Szkolenia w zakresie pobudzenia aktywności społecznej	KGW „Zocha” w Kiwitach, Fundacja Opiekun, GBP w Kiwitach, OSP Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
35	Organizacja szkoleń z zakresu wykorzystania technologii teleinformacyjnych w codziennym życiu mieszkańców	KGW „Zocha” w Kiwitach, Fundacja Opiekun, GBP w Kiwitach, OSP Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
36	Modernizacja dróg gminnych na terenie sołectwa	Gmina Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
37	Modernizacja dróg	Gmina Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027,

	powiatowych na terenie sołectwa			Fundusze Europejskie, Środki krajowe
38	Wykonanie nawierzchni bitumicznej na drogach wewnętrznych w obrębie sołectwa	Gmina Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
39	Wykonanie utwardzonego parkingu przy budynku szkoły	Gmina Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
40	Wymiana sieci kanalizacyjnej	Gmina Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
41	Modernizacja oczyszczalni ścieków	Gmina Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
42	Budowa nowej studni głębszej przy stacji uzdatniania wody	Gmina Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
43	Ułatwienie dostępu mieszkańcom sołectwa do sieci szerokopasmowego internetu	Gmina Kiwity, inwestorzy zewnętrzni	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
44	Modernizacja placu zabaw	Gmina Kiwity, KGW „Zocha” w Kiwitach,	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
45	Wykonanie sceny plenerowej przy Parku Zieleni	Gmina Kiwity, KGW „Zocha” w Kiwitach,	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
46	Wykonanie wiaty grillowej przy Parku Zieleni	Gmina Kiwity, KGW „Zocha” w Kiwitach,	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
47	Modernizacja zaplecza socjalnego przy boisku Orlik	Gmina Kiwity, KGW „Zocha” w Kiwitach,	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe

48	Wykonanie oświetlenia typu LED na boisku sportowym Orlik	Gmina Kiwity, Szkoła Podstawowa w Kiwitach	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
49	Wykonanie nowych przejść dla pieszych oraz ich oznaczenie	Gmina Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
50	Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego	Gmina Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
51	Zakup agregatu prądowórczego na potrzeby zapewnienia ciągłości pracy Urzędu Gminy	Gmina Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
52	Budowa ośrodka zdrowia	Gmina Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
53	Świadczenie usług rehabilitacyjnych	Prywatne przedsiębiorstwa	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
54	Utworzenie Klubu Seniora	Gmina Kiwity, KGW „Zocha” w Kiwitach, Fundacja Opiekun, GBP w Kiwitach,	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
55	Tworzenie portali internetowych dot. terenów inwestycyjnych	Gmina Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
56	Podejmowanie i rozwój działalności w zakresie usług zielonej gospodarki i biogospodarki	Prywatne przedsiębiorstwa	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
57	Tworzenie zagród edukacyjnych	Prywatne przedsiębiorstwa	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe
58	Organizacja szkoleń	Prywatne	2024-2034	FEWiM 2021-2027,

	rozwijających kwalifikacje zawodowe mieszkańców	przedsiębiorstwa		Fundusze Europejskie, Środki krajowe
59	Organizacja szkoleń rozwijających kwalifikacje z zakresu wykorzystania zielonych technologii	Prywatne przedsiębiorstwa, Gmina Kiwity, GBP w Kiwitach, KGW „Zocha” w Kiwitach, Fundacja Opiekun, GBP w Kiwitach, OSP Kiwity	2024-2034	FEWiM 2021-2027, Fundusze Europejskie, Środki krajowe

Tab. 14 Harmonogram wdrażania Koncepcji Inteligentnej Wsi

11. Plan włączenia społeczności w realizację koncepcji, z uwzględnieniem roli sołtysa lub rady sołeckiej w tym procesie

Nadrzędnym zadaniem opracowanej koncepcji inteligentnej wsi jest włączanie społeczności lokalnej wsi Kiwity w jej rozwój. Fundamentalnym elementem będzie informowanie mieszkańców o przebiegu realizowanych działań. Kolejnym krokiem w budowaniu zaangażowania społecznego będzie uczestnictwo mieszkańców w organizowanych wydarzeniach i wszelkich proponowanych formach aktywności oraz zaangażowanie mieszkańców do realizacji przedsięwzięć ujętych w liście projektów.

W całym procesie budowania zaangażowania istotne jest włączenie Sołtysa wraz z Radą Sołecką w proces włączenia społeczności w realizację koncepcji inteligentnej wsi. Służyć temu będzie organizacja cyklicznych spotkań grupy roboczej. Sołtys i rada sołecka to osoby najlepiej znające lokalną społeczność i uwarunkowania rozwoju wsi.

Sołtys wraz z radą sołecką podczas organizowanych zebrań sołeckich będą na bieżąco przekazywać informacje o postępach realizacji koncepcji oraz informować społeczność o organizowanych wydarzeniach na terenie sołectwa.

12. Zarządzanie i monitorowanie nad realizacją Koncepcji Inteligentnej Wsi

12.1. Zarządzanie

Kontrolę nad koordynacją realizacji zaplanowanych projektów w sołectwie Kiwity sprawować będzie powołany zespół roboczy składający się z przedstawicieli sołectwa

oraz organizacji społecznych prowadzących działalność na terenie sołectwa Kiwity, w tym sołtysa i rady sołectkiej. Skład zespołu roboczego będzie na bieżąco aktualizowany w miarę zachodzących potrzeb.

Na organizowanych spotkaniach zespołu podejmowane będą decyzje co do kolejności realizowanych przedsięwzięć. Do realizacji poszczególnych projektów przez instytucje i organizacje będą wyznaczani przez nich koordynatorzy. Będą oni w kontakcie z zespołem roboczym, tak aby na bieżąco przekazywać informacje o podejmowanych inicjatywach, planowanych wydarzeniach oraz innych ważnych faktach.

Zadaniem zespołu roboczego będzie także coroczny monitoring wdrażania koncepcji oraz podejmowanie decyzji co do ewentualnego rozpoczęcia procesu aktualizacji koncepcji w odpowiedzi na wyniki monitoringu oraz zachodzące zmiany społeczno – gospodarcze.

12.2 Monitoring

Monitoring koncepcji inteligentnej wsi będzie prowadzony raz w roku. Za przeprowadzenie monitoringu odpowiedzialny będzie zespół roboczy.

Zespół analizować będzie realizowane wskaźniki oraz ich adekwatność w odpowiedzi na zmiany społeczno – gospodarcze. Będą także weryfikować odpowiedniość projektów i działań w kontekście realizowanych celów.

Dane niezbędne do przeprowadzenia monitoringu będą przekazywane przez członków zespołu roboczego oraz pozyskiwane od instytucji i organizacji realizujących przedsięwzięcia na terenie sołectwa w danym roku, którego dotyczy monitoring.

Monitoringowi podlegać będzie zaangażowania lokalnej społeczności w realizację przedsięwzięć, udział mieszkańców w proponowanych wydarzeniach itp.

Zespół roboczy będzie także mógł wyznaczać inne elementy koncepcji poddawane monitoringowi. Podsumowanie monitoringu będzie udostępniane zainteresowanym osobom i instytucją.

13. Podsumowanie

Koncepcja Inteligentnej Wsi dla miejscowości Kiwity stanowi odpowiedź na potrzeby lokalnej społeczności.

2018

w zakresie zaplanowania i przygotowania opracowania, które będzie zawierać analizę charakterystyk miejscowości oraz wizji i celów, do których chce ona dążyć. Zawiera charakterystykę miejscowości, określa wizję i kierunki rozwoju a także planowane do realizacji działania i projektów.

Dokument wskazuje kierunki rozwoju wsi i jej społeczności, których nie należy jednak traktować w kategorii sztywnych ram, a powinny one ewaluować zgodnie z zachodzącą dynamiką i tendencjami pojawiającymi się w środowisku i samej wspólnoty lokalnej.

Koncepcja do dokument „żywy”, który powinien ewoluować w toku jego realizacji. Bycie SMART to ciągłe adaptowanie się do zmieniających się warunków, pojawiających się nowych trendów, potrzeby i procesów.

Wieś Kiwity dysponuje szerokim potencjałem w postaci wiedzy, doświadczenia i zaangażowania aktywnych mieszkańców. Potencjał ten stanowi gwarant realizacji zaplanowanych założeń w duchu ideologii SMART.

